VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2013. gada 16. septembrī*

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas vannas istabu aprīkojuma tirgi — Lēmums, ar kuru konstatēts LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpums — Cenas paaugstinājumu saskaņošana un konfidenciālas komercinformācijas apmaiņa — Konkurences izkropļošana — Pierādījumi — Naudas soda apmēra noteikšana — Sadarbība administratīvajā procesā — 2002. gada paziņojums par sadarbību — Atbrīvojums no naudas soda — Naudas soda apmēra samazināšana — Būtiska pievienotā vērtība — 2006. gada pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai — Atpakaļejoša spēka aizlieguma princips

Lieta T-380/10

Wabco Europe , Brisele (Beļģija),

Wabco Austria GesmbH , Vīne (Austrija),

Trane Inc., Piskataveja [*Piscataway*], Ņūdžersija [*New Jersey*] (Amerikas Savienotās Valstis),

Ideal Standard Italia Srl , Milāna (Itālija),

Ideal Standard GmbH , Bonna (Vācija),

ko pārstāv *S. Völcker*, *F. Louis*, *A. Israel*, *N. Niejahr*, advokāti, *C. O'Daly*, *E. Batchelor*, *solicitors*, un *F. Carlin*, *barrister*,

prasītāji,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *F. Castillo de la Torre*, *F. Ronkes Agerbeek* un *G. Koleva*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību atcelt Komisijas 2010. gada 23. jūnija Lēmumu C(2010) 4185, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar LESD 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39092 – Vannas istabu aprīkojums [un armatūra]), ciktāl tas attiecas uz prasītājiem, un samazināt prasītājiem uzliktos naudas sodus.

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja I. Pelikānova [*I. Pelikánová*], tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente) un M. van der Vaude [*M. van der Woude*],

* Tiesvedības valoda – angļu

sekretāre S. Spiropula [*S. Spyropoulos*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 27. marta tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

1 Ar 2010. gada 23. jūnija Lēmumu C(2010) 4185, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar LESD 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39092 – Vannas istabu aprīkojums [un armatūra]) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") Eiropas Komisija konstatēja LESD 101. panta 1. punkta un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ) 53. panta pārkāpuma esamību vannas istabu aprīkojuma nozarē. Šis pārkāpums, kurā esot piedalījušies 17 uzņēmumi, esot noticis dažādos laikposmos starp 1992. gada 16. oktobri un 2004. gada 9. novembri un esot izpaudies kā pret konkurenci vērstu nolīgumu vai saskaņotu darbību kopums Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas teritorijā (apstrīdētā lēmuma preambulas 2. un 3. apsvērums un 1. pants).

2 Precīzāk, Komisija apstrīdētajā lēmumā norādīja, ka konstatēto pārkāpumu veidojot, pirmkārt, minēto vannas istabu aprīkojuma ražotāju īstenotā ikgadējo cenu paaugstinājumu un citu tarifikācijas elementu saskaņošana, kas esot notikusi regulārajās nacionālo profesionālo apvienību ietvaros rīkotajās sanāksmēs, otrkārt, cenu noteikšana vai saskaņošana saistībā ar īpašiem notikumiem, tādiem kā izejvielu cenu paaugstināšana, euro ieviešana, kā arī ceļu nodevu ieviešana, un, treškārt, konfidenciālās komercinformācijas izpaušana un apmaiņa (apstrīdētā lēmuma preambulas 152.–163. apsvērums). Komisija turklāt konstatēja, ka cenu noteikšana vannas istabu aprīkojuma nozarē esot notikusi atbilstoši ikgadējiem cikliem. Šajā ziņā ražotāji esot noteikuši savus cenrāžus, kas parasti bija spēkā gada laikā un esot bijuši pamats komerciālajām attiecībām ar vairumtirgotājiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 152.–163. apsvērums).

3 Preces, uz kurām attiecās aizliegtā vienošanās, ir vannas istabu aprīkojums, kurš attiecas uz vienu no trim šādām preču apakšgrupām: sanitārtehnikas izstrādājumi, dušas nodalījumi un piederumi, kā arī keramikas izstrādājumi (turpmāk tekstā – "trīs preču apakšgrupas") (apstrīdētā lēmuma preambulas 5. un 6. apsvērums).

4 *American Standard Inc.*, kas 2007. gadā ir kļuvusi par *Trane Inc.*, ir ASV uzņēmumu grupa, kas ražo un tirgo keramikas un sanitārtehnikas izstrādājumus ar preču zīmi *Ideal Standard*. Šīs grupas darbības Eiropā šajā nozarē no 2001. gada 29. oktobra ir pārņēmis *American Standard Europe BVBA*, kas 2007. gadā ir kļuvis par *Wabco Europe*. Šai grupai pilnībā piederēja meitasuzņēmumi, kas darbojās sešās Eiropas Savienības valstīs, proti, pirmkārt, *Ideal Standard GmbH* un *Ideal-Standard Produktions-GmbH* Vācijā, otrkārt, *Ideal Standard SAS* Francijā, treškārt, *Ideal Standard Italia Srl* Itālijā, ceturtkārt, no 2001. gada *Metaalwarenfabriek Venlo BV*, kas 2005. gada ir kļuvis par *Ideal Standard Nederland BV Europe*, Nīderlandē, piektkārt, *Wabco Austria GesmbH*, kas 2007. gadā tika pārdots *Ideal Standard GmbH*, Austrijā un, sestkārt, pēdējā minētā uzņēmuma meitasuzņēmums Beļģijā (apstrīdētā lēmuma preambulas 21.–26. un 1043.–1049. apsvērums).

5 *Wabco Europe*, *Wabco Austria*, *Trane*, *Ideal Standard Italia* un *Ideal Standard* turpmāk tekstā kopā tiks saukti par "prasītājiem".

6 2004. gada 15. jūlijā *Masco Corp.* un tā meitasuzņēmumi, tostarp *Hansgrohe AG*, kas ražo sanitārtehnikas izstrādājumus, un *Hüppe GmbH*, kas ražo dušas nodalījumus, informēja Komisiju par aizliegtu vienošanos vannas istabu aprīkojuma nozarē un lūdza piemērot atbrīvojumu no naudas

sodiem atbilstoši Komisijas Paziņojumam par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "2002. gada paziņojums par sadarbību") vai, ja tas netiktu piemērots, samazināt tiem uzliktā naudas soda apmēru. 2005. gada 2. martā Komisija atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktam un 15. punktam pieņēma lēmumu par nosacītu atbrīvojumu no naudas sodiem par labu *Masco* (apstrīdētā lēmuma preambulas 126.–128. apsvērums).

7 2004. gada 9. un 10. novembrī Komisija, piemērojot Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101.] un [102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 20. panta 4. punktu, veica iepriekš nepaziņotas pārbaudes vairāku uzņēmumu un nacionālo profesionālo apvienību, kas darbojas vannas istabu aprīkojuma nozarē, telpās (apstrīdētā lēmuma preambulas 129. apsvērums).

8 2004. gada 15. un 19. novembrī *Grohe Beteiligungs GmbH* un tā meitasuzņēmumi (turpmāk tekstā – "*Grohe*"), kā arī prasītāji attiecīgi ir lūguši piemērot atbrīvojumu no naudas soda atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību vai, ja tas netiktu piemērots, samazināt tiem uzlikto naudas sodu apmēru (apstrīdētā lēmuma preambulas 131. un 132. apsvērums).

9 Laikposmā no 2005. gada 15. novembra līdz 2006. gada 16. maijam Komisija atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. pantam nosūtīja informācijas pieprasījumus vairākiem uzņēmumiem un apvienībām, kas darbojas vannas istabu aprīkojuma nozarē, tostarp prasītājiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 133. apsvērums).

10 2006. gada 17. un 19. janvārī *Roca SARL*, kā arī *Hansa Metallwerke AG* un tās meitasuzņēmumi attiecīgi lūdza piemērot atbrīvojumu no naudas soda atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību vai, ja tas netiktu piemērots, samazināt tiem uzlikto naudas sodu apmēru. 2006. gada 20. janvārī *Aloys Dornbracht GmbH & Co KG Armaturenfabrik* (turpmāk tekstā – "*Dornbracht*") tāpat lūdza piemērot šādu atbrīvojumu no naudas sodiem vai, ja tas netiktu piemērots, samazināt to apmēru.

11 2007. gada 26. martā Komisija pieņēma paziņojumu par iebildumiem, kurš tika paziņots prasītājiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 139. apsvērums).

12 No 2007. gada 12. līdz 14. novembrim notika uzklausīšana, kurā ir piedalījušies prasītāji (apstrīdētā lēmuma preambulas 143. apsvērums).

13 2009. gada 9. jūlijā Komisija vairākiem uzņēmumiem, tostarp prasītājiem, nosūtīja vēstuli ar faktu izklāstu, pievēršot to uzmanību noteiktiem pierādījumiem, uz kuriem Komisija paredzēja pamatoties, pieņemot galīgo lēmumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 147. un 148. apsvērums).

14 Laikposmā no 2009. gada 19. jūnija līdz 2010. gada 8. martam Komisija atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. pantam vairākiem uzņēmumiem, tostarp prasītājiem, nosūtīja papildu informācijas pieprasījumus (apstrīdētā lēmuma preambulas 149.–151. apsvērums).

15 2010. gada 23. jūnijā Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu.

16 Apstrīdētajā lēmumā Komisija uzskatīja, pirmkārt, ka šā sprieduma 2. punktā aprakstītās darbības esot daļa no vispārēja plāna, kura mērķis esot ierobežot konkurenci starp minētā lēmuma adresātiem un kuram esot tāda vienota un turpināta pārkāpuma pazīmes, kura piemērošanas joma iekļaujot šā sprieduma 3. punktā minētās trīs preču apakšgrupas un attiecoties uz Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas teritoriju (apstrīdētā lēmuma preambulas 778. un 793. apsvērums) (turpmāk tekstā – "konstatētais pārkāpums"). Šajā ziņā tā tostarp ir uzsvērusi, ka minētās darbības atbilda pastāvīgajam paraugam, kas sešās dalībvalstīs, kurās tika veikta Komisijas izmeklēšana, esot bijis viens un tas pats (apstrīdētā lēmuma preambulas 778. un 793. apsvērums). Tāpat tā norādīja, ka pastāvot nacionālas profesionālas apvienības, kuras attiecas uz visām trim preču apakšgrupām un

kuras tā nosauca par "saskaņošanas struktūrām", nacionālas profesionālas apvienības, kas ietver dalībniekus, kuri darbojas ar vismaz divām no šīm trim preču apakšgrupām, un ko tā nosauca par "daudzpreču apvienībām", kā arī specializētas apvienības, kas ietver dalībniekus, kuri darbojas ar kādu vienu no šīm trim preču apakšgrupām (apstrīdētā lēmuma preambulas 796. un 798. apsvērums). Visbeidzot tā konstatēja, ka pastāvot centrāla uzņēmumu grupa, kuri esot piedalījušies aizliegtajā vienošanās dažādās dalībvalstīs un saskaņošanas struktūru un daudzpreču apvienību ietvaros (apstrīdētā lēmuma preambulas 796. un 797. apsvērums).

17 Konkrēti saistībā ar prasītājiem Komisija uzskatīja, ka tie bija piedalījušies pārkāpumos attiecībā uz keramikas un sanitārtehnikas izstrādājumiem dažādos periodos laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim Beļģijā, Vācijā, Francijā, Itālijā un Austrijā. Turpretim Komisija norādīja, ka prasītāji nevarot tikt uzskatīti par atbildīgiem par Nīderlandē izdarīto pārkāpumu, jo šajā teritorijā pārkāpums bija beidzies 1999. gadā, t.i., pirms tie 2001. gadā iegādājās meitasuzņēmumu, kas bija pārkāpuma dalībnieks. Komisija secināja, ka prasītāji esot piedalījušies vienotā pārkāpumā, jo tie esot varējuši pamatoti paredzēt, ka pret konkurenci vērstās darbības notika pirms 2001. gada (apstrīdētā lēmuma preambulas 853.–856. apsvērums).

18 Otrām kārtām, lai noteiktu katram uzņēmumam uzliekamā naudas soda apmēru, Komisija pamatojās uz Pamatnostādnēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "2006. gada pamatnostādnes") (apstrīdētā lēmuma preambulas 1 184. apsvērums).

19 Apstrīdētā lēmuma 1. pantā Komisija uzskaitīja uzņēmumus, kuriem tā uzlikusi sodus par LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumu laikā no 1994. gada 1. janvāra, jo tie bija aizliegtās vienošanās dalībnieki vannas istabu aprīkojuma nozarē Beļģijā, Vācijā, Francijā, Itālijā, Nīderlandē un Austrijā dažādos periodos laikposmā no 1992. gada 16. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim.

20 Attiecībā uz prasītājiem apstrīdētā lēmuma 1. panta 1. punkta 3.–5. apakšpunktā ir paredzēts:

"1) Tālāk uzskaitītie uzņēmumi ir pārkāpuši [LESD] 101. pantu un kopš 1994. gada 1. janvāra – EEZ līguma 53. pantu, norādītajos laikposmos piedaloties turpinātā nolīgumā vai saskaņotās darbībās vannas istabu aprīkojuma nozarē Vācijas, Austrijas, Itālijas, Francijas, Beļģijas un Nīderlandes teritorijā:

[..]

3. *Trane* [..] no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim;

4. *W*[*abco*] *Europe* [..] no 2001. gada 29. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim un *W*[*abco*] *Austria* [..] no 1994. gada 21. jūlija līdz 2004. gada 9. novembrim; *Ideal Standard* [..] no 2003. gada 19. marta līdz 2004. gada 9. novembrim, *Ideal Standard Produktions* [..] no 2001. gada 30. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim, *Ideal Standard* [*SAS*] no 2002. gada 10. decembra līdz 2004. gada 9. novembrim, *Ideal Standard Italia* [..] no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim;

5. *Ideal Standard Nederland* [..] no 1994. gada 30. novembra līdz 1999. gada 31. decembrim."

21 Apstrīdētā lēmuma 2. pantā Komisija ir uzlikusi attiecīgajiem uzņēmumiem naudas sodus. Vislielākais naudas sods ir uzlikts prasītājiem – EUR 326 091 196. Attiecībā uz prasītājiem minētā lēmuma 2. panta 3. punktā ir noteikts:

"Par 1. pantā minēto pārkāpumu ir uzlikti šādi naudas sodi:

a) EUR 259 066 294 *Trane* [..];

b) EUR 44 995 552 [..] solidāri *W*[*abco*] *Europe* [..] un *Trane* [..];

c) EUR 1 519 000 [..] solidāri *W*[*abco*] *Austria* [..], *W*[*abco*] *Europe* [..] un *Trane* [..];

d) EUR 0 [..] solidāri *Ideal Standard* [*SAS*], *W*[*abco*] *Europe* [..] un *Trane* [..];

e) EUR 12 323 430 [..] solidāri *Ideal Standard Italia* [..], *W*[*abco*] *Europe* [..] un *Trane* [..];

f) EUR 5 575 920 [..] solidāri *Ideal Standard* [..], *W*[*abco*] *Europe* [..] un *Trane* [..];

g) EUR 0 [..] solidāri *Ideal Standard Produktions* [..], *W*[*abco*] *Europe* [..] un *Trane* [..];

h) EUR 2 611 000 [..] solidāri *W*[*abco*] *Austria* [..] un *Trane* [..];

i) EUR 0 *Ideal Standard Nederland* [..].”

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

22 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 8. septembrī, prasītāji cēla šo prasību. Ar atsevišķu dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā tika iesniegts tajā pašā dienā, prasītāji lūdza izskatīt šo prasību paātrinātā tiesvedībā atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 76.a pantam.

23 Ar 2010. gada 19. oktobra lēmumu Vispārējā tiesa (ceturtā palāta) noraidīja prasītāju pieteikumu par to, lai lieta tiktu izskatīta paātrinātā procesā atbilstoši Reglamenta 76.a pantam.

24 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Vispārējā tiesa (ceturtā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu un Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros uzdeva lietas dalībniekiem rakstveida jautājumus. Lietas dalībnieki atbildēja uz šiem jautājumiem noteiktajā termiņā.

25 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem mutvārdu jautājumiem tika uzklausīti 2012. gada 27. marta tiesas sēdē.

26 Prasītāju prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— daļēji atcelt apstrīdētā lēmuma 2. panta 3. punktu, ciktāl ar to prasītājiem ir uzlikti naudas sodi, un – ciktāl tas ir nepieciešams – minētā lēmuma 1. panta 1. punkta 3. un 4. apakšpunktu;

— samazināt prasītājiem uzliktā naudas soda apmēru;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanas izdevumus.

27 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— noraidīt šo prasību;

— piespriest prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

28 Ievadam ir jāatgādina, ka Savienības tiesas īstenojamā pārbaude tiesā attiecībā uz lēmumiem, ko Komisija ir pieņēmusi, lai piemērotu sankcijas par konkurences tiesību pārkāpumiem, ir balstīta uz LESD 263. pantā paredzēto tiesiskuma pārbaudi, ko, ja tiesā šajā ziņā ir izvirzīts prasījums, papildina neierobežota kompetence, kas minētajai tiesai saskaņā ar LESD 261. pantu ir atzīta ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantu (šajā ziņā skat. Tiesas 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-386/10 P *Chalkor*/Komisija, Krājums, I-13085. lpp., 53., 63. un 64. punkts). Šī kompetence pilnvaro tiesu papildus vienkāršai sankciju tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to attiecīgā gadījumā atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu vai noteikto kavējuma naudu (skat. Tiesas 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-272/09 P *KME* u.c./Komisija, Krājums, I-12789. lpp., 103. punkts un tajā minētā judikatūra; šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2011. gada 5. oktobra spriedumu lietā T-11/06 *Romana Tabacchi*/Komisija, Krājums, II-6681. lpp., 265. punkts).

29 Ņemot vērā iepriekšējā punktā minēto judikatūru, pirmām kārtām, pārbaudot apstrīdētā lēmuma tiesiskumu, ir jāizskata prasītāju prasījumi atcelt apstrīdētā lēmuma 1. un 2. pantu, ciktāl šie panti attiecas uz prasītājiem, un otrām kārtām jāizskata to prasījumi par to, lai Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, grozītu Komisijas prasītājiem uzliktos naudas sodus, tos samazinot.

A – *Par galvenajiem prasījumiem daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu*

30 Savas prasības atcelt tiesību aktu atbalstam prasītāji izvirza četrus pamatus. Pirmais prasības pamats ir par kļūdu naudas soda apmēra noteikšanā, jo esot ņemta vērā to Itālijā veikto keramikas izstrādājumu pārdevumu vērtība. Saskaņā ar otro prasības pamatu Komisija, nosakot naudas soda apmēru, neesot ņēmusi vērā, ka tā atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pēdējam teikumam tiem bija piešķīrusi daļēju atbrīvojumu no naudas sodiem par Beļģijā un Francijā izdarītajiem pārkāpumiem. Trešais prasības pamats ir saistīts ar apstākli, ka Komisijai esot bijis jākonstatē, ka prasītāji ir bijuši pirmie, kas sniedza Komisijai pierādījumus ar būtisku pievienoto vērtību 2002. gada paziņojuma par sadarbību izpratnē, un ka tādēļ prasītājiem esot bijis jāsaņem tiem uzliktā naudas soda samazinājums par 50 %, nevis par 30 %. Savā ceturtajā prasības pamatā prasītāji norāda, ka Komisija esot pārkāpusi atpakaļejoša spēka aizlieguma principu, piemērojot konkrētās lietas apstākļiem 2006. gada pamatnostādnes.

1. *Par pirmo prasības pamatu – kļūdu naudas soda apmēra noteikšanā, jo esot ņemta vērā prasītāju Itālijas tirgū veikto keramikas izstrādājumu pārdevumu vērtība*

31 Prasītāji būtībā apgalvo, ka Komisija neesot juridiski pietiekami pierādījusi ne attiecīgā pārkāpuma faktu, ciktāl tas attiecas uz 11 gadu un 7 mēnešu laikā – proti, laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim – Itālijas tirgū pārdotajiem keramikas izstrādājumiem, ne arī – *a fortiori* – to dalību minētajā pārkāpumā. Šajā ziņā tie atgādina, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 1140. apsvērumā Komisija esot apņēmusies noteikt katram uzņēmumam uzliekamā naudas soda apmēru tikai atbilstoši konkrēta uzņēmuma izdarītā pārkāpuma iezīmēm, t.i., ņemot vērā teritoriju un trīs attiecīgās preču apakšgrupas, kā arī faktisko uzņēmuma dalības ilgumu šajā pārkāpumā. Līdz ar to kopējā tiem uzliktā naudas soda summa esot jāsamazina par 75 %, kas nozīmē samazinājumu par aptuveni EUR 248 miljoniem.

32 Komisija apstrīd šos argumentus.

33 Tātad ir jāpārbauda, vai Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi prasītāju piedalīšanos pārkāpumā attiecībā uz Itālijas tirgū pārdotajiem keramikas izstrādājumiem laikā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim.

a) Atgādinājums par judikatūru attiecībā uz LESD 101. panta 1. punkta pārkāpuma esamību un pierādījumiem

34 Pirmkārt, saistībā ar pašu aizliegtas vienošanās esamību ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 101. panta 1. punktu ar iekšējo tirgu ir nesaderīgi un aizliegti visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuras var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū.

35 Lai pastāvētu nolīgums LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, pietiek, ja iesaistītie uzņēmumi ir izteikuši kopēju gribu rīkoties tirgū noteiktā veidā (Vispārējās tiesas 1991. gada 17. decembra spriedums lietā T-7/89 *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, II-1711. lpp., 256. punkts, un 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-9/99 *HFB Holding* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1487. lpp., 199. punkts).

36 Var uzskatīt, ka nolīgums LESD 101. panta 1. punkta izpratnē ir noslēgts, ja pastāv gribu sakritība par pašu konkurences ierobežošanas principu, pat ja specifiskie paredzētās ierobežošanas elementi vēl ir sarunu priekšmets (šajā ziņā skat. iepriekš 35. punktā minēto spriedumu lietā *HFB Holding* u.c./Komisija, 151.–157. un 206. punkts).

37 Saskaņotu darbību jēdziens paredz koordinēšanas formu starp uzņēmumiem, kas, nesasniedzot vienošanos šī vārda tiešā nozīmē, apzināti aizstāj konkurences riskus ar praktisku sadarbību starp tiem (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumi lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 115. punkts, un lietā C-199/92 P *Hüls*/Komisija, *Recueil*, I-4287. lpp., 158. punkts).

38 Šajā ziņā LESD 101. panta 1. punkts neļauj saimnieciskās darbības subjektiem iesaistīties savā starpā tiešā vai netiešā saziņā, kas varētu vai nu ietekmēt pašreizēja vai potenciāla konkurenta rīcību tirgū, vai arī atklāt šādam konkurentam, kādā veidā saimnieciskās darbības subjekts ir izlēmis rīkoties tirgū vai kāda veida rīcību tirgū tas plāno, ja šīs saziņas mērķis vai sekas ir konkurences ierobežošana (šajā ziņā skat. iepriekš 37. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 116. un 117. punkts).

39 Informācijas apmaiņa Savienības konkurences tiesību normām pretrunā ir tad, ja ar to samazina vai novērš nenoteiktības pakāpi attiecībā uz konkrētā tirgus funkcionēšanu, kā rezultātā konkurence starp uzņēmumiem tiek ierobežota (šajā ziņā skat. Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-194/99 P *Thyssen Stahl*/Komisija, *Recueil*, I-10821. lpp., 81. punkts un tajā minētā judikatūra).

40 Proti, konfidenciālas informācijas atklāšana novērš nenoteiktību attiecībā uz konkurenta rīcību nākotnē un tādējādi tieši vai netieši ietekmē informācijas adresāta stratēģiju (šajā ziņā skat. Tiesas 2006. gada 23. novembra spriedumu lietā C-238/05 *Asnef-Equifax* un *Administración del Estado*, Krājums, I-11125. lpp., 51. punkts un tajā minētā judikatūra). Tātad ikvienam saimnieciskās darbības subjektam ir patstāvīgi jānosaka politika, ko tas plāno īstenot iekšējā tirgū, un nosacījumi, ko tas plāno paredzēt saviem klientiem (skat. iepriekš 39. punktā minēto spriedumu lietā *Thyssen Stahl*/Komisija, 82. punkts un tajā minētā judikatūra).

41 Lai gan ir tiesa, ka šī patstāvības prasība neizslēdz saimnieciskās darbības subjektu tiesības saprātīgi piemēroties konstatētajai vai sagaidāmajai to konkurentu rīcībai, tā tomēr stingri iestājas pret jebkādu tiešu vai netiešu saziņu starp šādiem saimnieciskās darbības subjektiem, kuras mērķis vai sekas ir radīt konkurences apstākļus, kas, ņemot vērā piegādāto preču vai sniegto pakalpojumu raksturu, uzņēmumu lielumu un skaitu un minētā tirgus apmēru, neatbilst normāliem konkrētā tirgus apstākļiem (skat. iepriekš 39. punktā minēto spriedumu lietā *Thyssen Stahl*/Komisija, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Otrkārt, attiecībā uz pierādījumu par LESD 101. panta 1. punkta pārkāpumu iesniegšanu ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisijai ir jāiesniedz pierādījumi par tās konstatētajiem pārkāpumiem un jānorāda pierādījumi, kas juridiski pietiekami pierāda pārkāpumu veidojošo faktu

esamību (šajā ziņā skat. Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedumu lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp., 58. punkts, un iepriekš 37. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 86. punkts).

43 Turklāt, runājot par prasījumiem atcelt Komisijas lēmumu, ar kuru konstatēts konkurences tiesību normu pārkāpums un uzlikti naudas sodi lēmuma adresātiem, Savienības tiesa pārbauda vienīgi apstrīdētā akta tiesiskumu un tātad nevar aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu apvienotajās lietās T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00 *JFE Engineering* u.c./Komisija, Krājums, II-2501. lpp., 174. punkts).

44 Izskatot prasību atcelt Komisijas lēmumu, ar ko konstatēts konkurences tiesību normu pārkāpums un uzlikti naudas sodi tā adresātiem, tiesas pienākums ir novērtēt, vai pierādījumi, uz ko balstījusies Komisija, ir pietiekami apgalvotā pārkāpuma konstatācijai (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1999. gada 20. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās no T-305/94 līdz T-307/94, no T-313/94 līdz T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94 *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, saukts "*PVC II*", *Recueil*, II-931. lpp., 891. punkts).

45 Gadījumā, ja tiesai rodas šaubas, tās ir jāinterpretē par labu uzņēmumam, kas ir lēmuma, ar kuru konstatēts pārkāpums, adresāts (šajā ziņā skat. Tiesas 1978. gada 14. februāra spriedumu lietā 27/76 *United Brands* un *United Brands Continentaal*/Komisija, *Recueil*, 207. lpp., 265. punkts). Tādējādi Vispārējā tiesa nevar secināt, ka Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi attiecīgā pārkāpuma esamību, ja par šo jautājumu tai vēl ir šaubas (šajā ziņā skat. iepriekš 43. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 177. punkts).

46 Proti, pēdējā minētajā situācijā ir jāņem vērā nevainīguma prezumpcija, kāda tā tostarp izriet no 47. panta Nicā 2000. gada 7. decembrī pasludinātajā Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (OV 2010, C 83, 1. lpp.), kurai ar LES 6. panta 1. punktu ir atzīts tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem (šajā ziņā skat. Tiesas 2011. gada 22. novembra spriedumu lietā C-214/10 *KHS*, Krājums,I-11757. lpp., 37. punkts). Ņemot vērā attiecīgo pārkāpumu raksturu, kā arī ar tiem saistīto sankciju raksturu un smagumu, nevainīguma prezumpcijas princips ir piemērojams tostarp procesos par uzņēmumiem piemērojamo konkurences tiesību normu pārkāpumiem, kuru rezultātā var tikt noteikts naudas sods vai kavējuma nauda (šajā ziņā skat. iepriekš 37. punktā minēto Tiesas spriedumu lietā *Hüls*/Komisija, 149. un 150. punkts, un Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-235/92 P *Montecatini*/Komisija, *Recueil*, I-4539. lpp., 175. un 176. punkts; Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1984. gada 21. februāra spriedumu lietā *Öztürk*, A sērija, Nr. 73, un 1987. gada 25. augusta spriedumu lietā *Lutz*, A sērija, Nr. 123-A).

47 Komisijai ir jāsniedz precīzi un loģiski pierādījumi, lai radītu stingru pārliecību, ka izdarīts pārkāpums (šajā ziņā skat. Tiesas 1993. gada 31. marta spriedumu apvienotajās lietās C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 un no C-125/85 līdz C-129/85 *Ahlström Osakeyhtiö* u.c./Komisija, *Recueil*, I-1307. lpp., 127. punkts; Vispārējās tiesas 2000. gada 6. jūlija spriedumu lietā T-62/98 *Volkswagen*/Komisija, *Recueil*, II-2707. lpp., 43. un 72. punkts).

48 Tomēr ir svarīgi uzsvērt, ka katram Komisijas iesniegtajam pierādījumam nav noteikti jāatbilst šiem kritērijiem attiecībā uz katru pārkāpuma aspektu. Ir pietiekami, ja liecinājumu kopums, uz ko iestāde atsaucas, kopumā ņemot, atbilst šai prasībai (šajā ziņā skat. iepriekš 44. punktā minēto spriedumu lietā *PVC II*, 768.–778. punkts, it īpaši 777. punkts, ko šajā konkrētajā aspektā apelācijas tiesvedībā apstiprinājusi Tiesa 2002. gada 15. oktobra spriedumā apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 513.–523. punkts).

49 Turklāt, ņemot vērā pret konkurenci vērstu nolīgumu aizlieguma nepārprotamo raksturu, nevar prasīt, lai Komisija iesniegtu dokumentus, kas tieši apliecina, ka attiecīgie uzņēmēji ir sazinājušies. Katrā ziņā ir jābūt iespējai fragmentāros un izkliedētos faktus, kuri var būt Komisijas rīcībā, papildināt ar

secinājumiem, kas ļauj rekonstruēt atbilstošos apstākļus. Tādējādi par darbību vai nolīguma, kas vērsti pret konkurenci, pastāvēšanu var secināt no noteikta to sakritību un liecinājumu daudzuma, kas, izvērtēti kopā, var tikt uzskatīti par pierādījumu konkurences tiesību normu pārkāpumam, ja nav cita loģiska izskaidrojuma (šajā ziņā skat. Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 55.–57. punkts; Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP un T-61/02 OP *Dresdner Bank* u.c./Komisija, Krājums, II-3567. lpp., 64. un 65. punkts).

50 Runājot par pierādījumiem, uz ko var atsaukties, lai pierādītu LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumu, princips, kas prevalē Savienības tiesībās, ir brīvas pierādījumu iesniegšanas princips (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-50/00 *Dalmine* /Komisija, Krājums, II-2395. lpp., 72. punkts).

51 Tādējādi iespējamai dokumentāru pierādījumu neesamībai ir nozīme tikai tad, kad visaptveroši tiek vērtēta Komisijas iesniegtajam pierādījumu kopumam piemītošā pierādīšanas vērtība. Savukārt šīs neesamības, to aplūkojot atsevišķi, sekas nav tādas, ka attiecīgais uzņēmums varētu pamatoti apšaubīt Komisijas apgalvojumus, sniedzot citādu lietas faktisko apstākļu izskaidrojumu. Tā tas ir tikai tad, ja Komisijas iesniegtie pierādījumi neļauj pārkāpuma esamību pierādīt nepārprotamā veidā un tā, ka nav vajadzības veikt interpretāciju (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2007. gada 12. septembra spriedumu lietā T-36/05 *Coats Holdings* un *Coats*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 74. punkts).

52 Runājot par dažādu pierādījumu pierādīšanas vērtību, vienīgais atbilstošais kritērijs iesniegto pierādījumu vērtēšanai ir to ticamība (iepriekš 50. punktā minētais spriedums lietā *Dalmine*/Komisija, 72. punkts).

53 Turklāt Komisijai ir arī jāpierāda pārkāpuma ilgums, ņemot vērā, ka ilgums ir EKL 101. panta 1. punktā paredzētā pārkāpuma jēdziena sastāvdaļa. Šajā kontekstā ir piemērojami iepriekš 40.–50. punktā minētie principi (šajā ziņā skat. Tiesas 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā C-105/04 P *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, Krājums, I-8725. lpp., 95. un 96. punkts). Turklāt, neesot tādiem pierādījumiem, ar kuriem var tieši pierādīt pārkāpuma ilgumu, Komisijai ir jābalstās vismaz uz pierādījumiem, kas attiecas uz faktiem, kuri ir pietiekami pietuvināti laikā, lai varētu saprātīgi pieņemt, ka šis pārkāpums ir veikts nepārtraukti no viena konkrēta datuma līdz otram (skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 16. novembra spriedumu lietā T-120/04 *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, Krājums, II-4441. lpp., 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 Visbeidzot, šā sprieduma 35.–53. punktā atgādinātā judikatūra ir pēc analoģijas piemērojama EEZ līguma 53. panta 1. punktam.

b) Kopsavilkums par vērtējumiem, kas likuši Komisijai apstrīdētajā lēmumā uzlikt prasītājiem sodu par to dalību pārkāpumā Itālijā

55 Apstrīdētajā lēmumā Komisija ir izdarījusi trīs pamata konstatējumus saistībā ar prasītāju dalību aizliegtajā vienošanās attiecībā uz keramikas izstrādājumiem Itālijā.

56 Pirmkārt, no 1990. gadu sākuma līdz 1995. vai 1996. gadam, kā paši prasītāji to atzinuši savā pieteikumā par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu, tie Itālijā apvienības *Federceramica*, ko veido keramikas izstrādājumu ražotāji, ietvaros bija piedalījušies prettiesiskajās apspriedēs attiecībā uz šiem izstrādājumiem. Tomēr, tā kā šīs apspriedes notika pirms pārkāpuma sākuma datuma, kuru Komisija ir norādījusi apstrīdētajā lēmumā saistībā ar prasītājiem uzlikto sodu, t.i., pirms 1993. gada 15. marta, Komisija šīs apspriedes ir ņēmusi vērā tikai tiktāl, ciktāl tās "liecina par vispārējo rīcības shēmu, kuru ievēroja noteikti ražotāji ([prasītāji] un *Pozzi Ginori* [*SpA*]), kas arī

piedalījušies pret konkurenci vērstās darbībās [profesionālās daudzpreču apvienības] *Euroitalia* ietvaros" kopš 1993. gada 15. marta (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 409. apsvērumu un minētā lēmuma 501.–505. zemsvītras piezīmi).

57 Otrkārt, no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 15. oktobrim, kas ir precīzi datumi, ko Komisija ņēmusi vērā saistībā ar pārkāpuma ilgumu attiecībā uz keramikas izstrādājumiem Itālijā, prasītāji ir piedalījušies sanāksmēs, kurās *Euroitalia* ietvaros tika saskaņoti cenu paaugstinājumi attiecībā uz sanitārtehnikas un keramikas izstrādājumiem. Runājot konkrētāk par keramikas izstrādājumiem, parasto cenu paaugstinājumi, kā arī citi cenu elementi, tādi kā minimālās cenas un atlaides, tika apspriesti tādā pašā veidā un tajās pašās sanāksmēs kā attiecībā uz sanitārtehnikas izstrādājumiem, kā tas tostarp izriet no 1993. gada 9. jūlijā, 1996. gada 12. martā, 1997. gada 31. janvārī, 1999. gada 15. oktobrī, 2000. gada 21. janvārī un 2003. gada 14. februārī rīkoto *Euroitalia* sanāksmju laikā izdarītajām piezīmēm (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 411.–460. apsvērumu un minētā lēmuma 506.–580. zemsvītras piezīmi, kā arī tā 6. un 7. pielikumu, kas attiecas uz *Euroitalia* un grupas *Michelangelo* sanāksmju datumiem).

58 Treškārt, no 1996. gada 12. marta līdz 2003. gada 25. jūlijam prasītāji piedalījās sanāksmēs *Michelangelo* ietvaros, kurās – līdzīgi tām, kas rīkotas *Euroitalia* ietvaros – ir tikušas minētas keramikas izstrādājumu cenas, kā tas tostarp izriet no 2000. gada 12. maijā un 20. jūlijā noturēto sanāksmju laikā izdarītajām piezīmēm (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 411.–460. apsvērumu un minētā lēmuma 506.–580. zemsvītras piezīmi, kā arī tā 6. un 7. pielikumu, kas attiecas uz *Euroitalia* un *Michelangelo* sanāksmju datumiem).

c) Pierādījumu, ko Komisija izmantojusi, lai konstatētu laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim Itālijā notikušo pārkāpumu attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, pārbaude

59 Prasītāji apgalvo, ka, lai gan – kā tie to atzinuši administratīvajā procesā – tie bija piedalījušies pārkāpumā Itālijā attiecībā uz sanitārtehnikas izstrādājumiem, Komisijai tomēr nebija pamata no šī apstākļa secināt prasītāju dalību pārkāpumā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem šajā pašā teritorijā, nepastāvot pietiekamiem pierādījumiem, kas ļautu konstatēt šādu pārkāpumu.

60 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem, norādot, pirmkārt, ka apstāklis, ka prasītāji administratīvā procesa laikā šo faktu nav apstrīdējuši, veido papildu pierādījumu par to dalību pārkāpumā Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem un, otrkārt, ka tā juridiski pietiekami ir pierādījusi to dalību šādā pārkāpumā.

61 Vispirms būtu jānoskaidro, vai – kā to apgalvo Komisija – prasītāji nav apstrīdējuši savu dalību pārkāpumā, ciktāl tas attiecās uz keramikas izstrādājumiem, un pēc tam – vai Komisija ir savākusi pietiekamus pierādījumus, lai secinātu par prasītāju dalību minētajā pārkāpumā.

Par to, vai prasītāji administratīvā procesa laikā ir apstrīdējuši pārkāpuma esamību Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim

62 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru, lai arī tas, ka Komisijas administratīvā procesa laikā uzņēmums tieši vai netieši atzīst faktiskos vai tiesiskos apstākļus, var būt papildu pierādījums, vērtējot tiesā celtās prasības pamatotību, šis fakts nevarētu ierobežot pašu tiesību uz tiesību aizsardzību Vispārējā tiesā, kas saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu ir fiziskām vai juridiskām personām, izmantošanu (Tiesas 2010. gada 1. jūlija spriedums lietā C-407/08 P *Knauf Gips*/Komisija, Krājums, I-6375. lpp., 90. punkts).

63 Tātad ir jāpārbauda, vai paziņojumā par iebildumiem, uz kuru vien Komisija atsaucas savu argumentu pamatošanai, tā ir secinājusi, ka prasītāji bija piedalījušies pārkāpumā Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, un – pēc tam – vai, kā tā to apgalvo, prasītāji nav apstrīdējuši šo iebildumus, atbildot uz minēto paziņojumu.

64 Pirmkārt, ir jānorāda, ka paziņojuma par iebildumiem 256. punktā Komisija secināja, ka Itālijas tirgū laikposmā no 1990. līdz 2004. gadam starp vannas istabu aprīkojuma ražotājiem pastāvēja regulāras informācijas apmaiņas sistēma. Komisija piebilst, ka attiecīgie uzņēmumi satikās "*Euroitalia* un *Michelangelo* sanāksmēs un apsprieda arī cenas *Federceramica* un *Anima* sanāksmēs". Minētā paziņojuma 257. punktā Komisija precizē, ka "cenrāžu, informācijas par cenu paaugstinājumiem un cita informācijas par Itālijas [keramikas izstrādājumu] tirgu" apmaiņa notika *Federceramica* sanāksmju laikā. Šajā ziņā Komisija minētā paziņojuma 592. zemsvītras piezīmē atsaucas uz prasītāju iesniegto pieteikumu par tiem uzliktā naudas soda apmēra samazināšanu. Turklāt minētā paziņojuma 260. punktā ir precizēts, ka prasītāji šajā pieteikuma bija norādījuši, ka sanāksmju rīkošana *Federceramica* ietvaros izbeigusies 1995. vai 1996. gadā. Minētā paziņojuma 259. un 261.–277. punktā Komisija apraksta cenu paaugstinājumus, kas tikuši apspriesti *Euroitalia* un *Michelangelo* sanāksmēs.

65 Šā sprieduma 64. punktā norādītie konstatējumi liek secināt, ka no paziņojuma par iebildumiem skaidri izriet, ka, lai gan Komisija uzskatīja, ka Itālijā vannas istabu aprīkojuma nozarē laikposmā no 1990. līdz 2004. gadam bija pastāvējusi aizliegtā vienošanās, tomēr tā norādīja uz aizliegtas vienošanās, kas it īpaši attiecas uz keramikas izstrādājumiem, esamību tikai saistībā ar pret konkurenci vērstām apspriedēm, kas tika rīkotas *Federceramica* ietvaros laikā no 1990. līdz 1995. vai 1996. gadam, kā prasītāji to bija informējuši savā atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību iesniegtajā pieteikumā.

66 Otrkārt, no vienas puses, savu atbildē uz paziņojumu par iebildumiem sniegto apsvērumu 138. punktā prasītāji skaidri norāda, ka Komisijas apgalvojumi, kas ietverti minētajā paziņojumā un konkrēti attiecas uz aizliegto vienošanos Itālijas keramikas izstrādājumu tirgū, ir balstīti uz to pieteikumu par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu un ka, ja šī informācija tiktu izņemta no lietas materiāliem, Komisija vairs nevarētu piemērot sodu par šajā ziņā izdarīto pārkāpumu. Šī iemesla dēļ tie arī norāda, ka tiem būtu jāpiešķir atbrīvojums no naudas soda attiecībā uz konkrēto aizliegto vienošanos.

67 No otras puses, savu atbildē uz paziņojumu par iebildumiem sniegto apsvērumu 3.1. punktā prasītāji precizē, ka visi minētajā paziņojumā ietvertie apgalvojumi par keramikas izstrādājumu cenu paaugstinājumu saskaņošanu attiecas uz sanāksmēm *Federceramica* ietvaros un ka, lai gan minētajā paziņojumā ir norāde uz cenu paaugstinājumu regulāru saskaņošanu *Euroitalia* ietvaros, šī pēdējā apvienība nav bijusi forums, kurā notiktu apspriedes par keramikas izstrādājumiem. Prasītāji norāda, ka tie ir bijuši vienīgie keramikas izstrādājumu ražotāji šajā apvienībā, bet tie nebija tur pārstāvēti šajā statusā. Prasītāji precizē, ka tie apsprieda informāciju par sanitārtehnikas izstrādājumiem un tikai "starp citu" minēja, "kas notiek" keramikas izstrādājumu nozarē, bet šie apsvērumi nav bijuši vērsti pret konkurenci.

68 Tātad no prasītāju atbildē uz paziņojumu par iebildumiem ietvertajiem apsvērumiem nepārprotami izriet, ka, pirmkārt, tie ir atzinuši savu dalību aizliegtajā vienošanās Itālijā keramikas izstrādājumu nozarē tikai saistībā ar informācijas apmaiņu apvienības *Federceramica* ietvaros laikposmā no 1990. līdz 1995. vai 1996. gadam, kā prasītāji paši par to informējuši Komisiju savā pieteikumā par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu. Otrkārt, prasītāji skaidri ir apstrīdējuši jebkādu dalību aizliegtajā vienošanās attiecībā uz keramikas izstrādājumiem *Euroitalia* ietvaros. Turklāt, lai gan – kā to savos procesuālajos rakstos norāda Komisija – prasītāji nav apstrīdējuši savu dalību *Michelangelo* sanāksmēs, tomēr ir jākonstatē, ka Komisija paziņojuma par iebildumiem 277. punktā ir vienīgi uzskaitījusi *Michelangelo* sanāksmju datumus un minējusi to dalībniekus, nenorādot tajās notikušo apspriežu konkrētu priekšmetu un it īpaši to, vai minētās apspriedes attiecās uz keramikas izstrādājumiem.

69 Ņemot vērā šā sprieduma 64.–68. punktā izdarītos konstatējumus, ir jāsecina, ka pretēji tam, ko apgalvo Komisija, prasītāji ir apstrīdējuši savu dalību pārkāpumā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, kas izdarīts Itālijā laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros. Proti, no prasītāju atbildē uz paziņojumu par iebildumiem sniegtajiem apsvērumiem izriet, ka, lai gan tie atzina savu dalību pārkāpumā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem *Federceramica* ietvaros laikposmā no 1990. līdz 1995. vai 1996. gadam, tie turpretim uzskatīja, ka tie nebija piedalījušies šajā teritorijā nekādā pārkāpumā – vismaz *Euroitalia* ietvaros – saistībā ar keramikas izstrādājumiem.

70 Tādēļ nevar piekrist šā sprieduma 60. punktā minētajam Komisijas argumentam, saskaņā ar kuru Vispārējai tiesai saskaņā ar šā sprieduma 62. punktā minēto judikatūru kā "papildu pierādījums" būtu jāņem vērā apstāklis, ka prasītāji administratīvā procesa laikā neesot apstrīdējuši aizliegtās vienošanās esamību attiecībā uz keramikas izstrādājumiem Itālijā.

Par pierādījumiem, kas norādīti apstrīdētajā lēmumā, lai konstatētu pārkāpumu Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim

71 Prasītāji izvirza divus galvenos iebildumus, lai apstrīdētu pārkāpuma esamību attiecībā uz keramikas izstrādājumiem Itālijā laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim.

72 Savā pirmajā iebildumā prasītāji norāda, ka *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros notikušās apspriedes neļāva izdarīt secinājumu par aizliegtās vienošanās pastāvēšanu. Pirmkārt, Komisija neesot nekādā veidā pierādījusi, ka prasītāji būtu izkropļojuši konkurenci keramikas izstrādājumu tirgū, ņemot vērā, ka, no vienas puses, tie esot bijuši vienīgais šīs apakšgrupas preču ražotājs, kas piedalījies *Euroitalia* sanāksmes, un, no otras puses, vairākumā gadījumu tie esot bijuši arī vienīgais minētās apakšgrupas preču ražotājs, kas piedalījies *Michelangelo* sanāksmēs. Otrkārt, katrā ziņā informācijai par keramikas izstrādājumiem, kas tikusi nodota *Euroitalia* un *Michelangelo* sanāksmju laikā, neesot bijis pret konkurenci vērsts raksturs.

73 Ar otro iebildumu prasītāji apgalvo, ka Komisija, lai konstatētu pārkāpumu, nedrīkstēja pamatoties uz to dalību *Federceramica* sanāksmēs. Pirmkārt, tā kā apstrīdētajā lēmumā Komisija formāli neesot sodījusi prasītājus par šo rīcību, nevainīguma prezumpcija liedzot Komisijai, balstoties uz to dalību *Federceramica*, secināt, ka tie turklāt piedalījušies pārkāpumā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros. Otrkārt, Komisija nedrīkstēja pamatoties uz to dalību *Federceramica* sanāksmēs, lai konstatētu pārkāpumu *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros un tādēļ tiem uzliktu naudas sodu, jo tas esot 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pēdējā teikuma pārkāpums.

74 Komisija apstrīd šos argumentus.

75 Vispirms ir jānorāda, ka no kopsavilkuma par apstrīdētajā lēmumā ietvertajiem Komisijas vērtējumiem (skat. šā sprieduma 55.–58. punktu) izriet, ka tā ir uzskatījusi, ka prasītāji bija piedalījušies pārkāpumā Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem sakarā ar to dalību *Euroitalia* un *Michelangelo* sanāksmēs, nevis *Federceramica* sanāksmēs. Turklāt nav strīda par to, ka, pirmkārt, *Euroitalia* ietvaros prasītāji laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz vismaz 2001. gadam ir bijuši vienīgais uzņēmums, kas ražoja sanitārtehnikas izstrādājumus un keramikas izstrādājumus, savukārt astoņi pārējie uzņēmumi, kas piedalījušies šīs apvienības sanāksmēs, ražoja tikai sanitārtehnikas izstrādājumus (skat. tabulu apstrīdētā lēmuma 6. pielikumā). Otrkārt, *Michelangelo*, kuras sanāksmes tika rīkotas laikposmā no 1996. gada 12. marta līdz 2003. gada 25. jūlijam, ietvaros prasītāji ir piedalījušies tikai septiņās sanāksmēs – laikā no 1998. gadā 8. jūlija līdz 2001. gada 9. martam –, kurās bija klāt arī viens cits keramikas izstrādājumu ražotājs, proti, *Pozzi Ginori* (skat. tabulu apstrīdētā lēmuma 7. pielikumā).

76 Ņemot vērā šā sprieduma 75. punktā norādītos konstatējumus, ir jānoskaidro pirmām kārtām, vai Komisijai bija pamats secināt, ka prasītāji ir pārkāpuši LESD 101. panta 1. punktu, lai gan, pirmkārt, *Euroitalia* ietvaros tie ir bijuši vienīgais keramikas izstrādājumu ražotājs, kas piedalījies visās minētās apvienības sanāksmēs laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz vismaz 2001. gadam (t.i., līdz brīdim, kad *Sanitec Europe Oy* (turpmāk tekstā – "*Sanitec*"), kuram piederēja *Pozzi Ginori*, iegādājās uzņēmumu *Grohe*), un, otrkārt, *Michelangelo* ietvaros tie ir bijuši vienīgais keramikas izstrādājumu ražotājs, kas bija klāt laikā no 1996. gada 12. marta līdz 1998. gada 8. jūlijam un no 2001. gada 9. marta līdz 2003. gada 25. jūlijam rīkotajās sanāksmēs. Otrām kārtām ir jāpārbauda, vai Komisija ir sniegusi pietiekamus pierādījumus par pārkāpumu attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, ņemot vērā, pirmkārt, septiņas *Michelangelo* sanāksmes, kurās piedalījušies prasītāji, kuras tika rīkotas laikā no 1998. gada 8. jūlija līdz 2001. gada 9. martam un kurās bija klāt arī viens cits keramikas izstrādājumu ražotājs, proti, *Pozzi Ginori*, un, otrkārt, četrpadsmit *Euroitalia* sanāksmes, kas tika rīkotas laikā no 2001. gada 9. marta līdz 2004. gada 15. oktobrim, kurās piedalījušies prasītāji un kurās bija klāt arī *Grohe*, kas piederēja *Sanitec*.

– Par pierādījumiem par aizliegtās vienošanās attiecībā uz keramikas izstrādājumiem esamību *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros, runājot par sanāksmēm, kurās prasītāji ir bijuši vienīgais šo preču ražotājs uzņēmums

77 Ir jānoskaidro, vai Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka prasītāji bija piedalījušies uzņēmumu nolīgumā, kura mērķis vai sekas ir bijuši izkropļot konkurenci Itālijas keramikas izstrādājumu tirgū, *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros laikposmos, kad tie bija vienīgais keramikas izstrādājumu ražotājs uzņēmums, kurš piedalījies attiecīgajā sanāksmē, jo visi pārējie uzņēmumi bija sanitārtehnikas izstrādājumu ražotāji.

78 No šā sprieduma 35.–41. punktā minētās judikatūras izriet, ka konfidenciālas komercinformācijas nodošanai, piemēram, informācijas apmaiņai par cenu paaugstinājumiem nākotnē, ja šī informācija ir adresēta vienam vai vairākiem konkurējošiem uzņēmumiem, ir pret konkurenci vērsta ietekme, jo attiecīgo uzņēmumu rīcības tirgū patstāvīgais raksturs tiek grozīts. Ja konkurentu starpā pastāv šādas darbības, Komisijai nav jāpierāda to pret konkurenci vērstas sekas attiecībā uz konkrētu tirgu, ja šīs darbības ir konkrēti piemērotas – ņemot vērā to juridisko un ekonomisko kontekstu –, lai nepieļautu, ierobežotu vai izkropļotu konkurenci iekšējā tirgū (šajā ziņā skat. Tiesas 2009. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-8/08 *T-Mobile Netherlands* u.c., Krājums, I-4529. lpp., 31. punkts).

79 Turpretim nevar tikt prezumēts, ka nolīgums vai saskaņotas darbības, kuru ietvaros uzņēmumi apmainās ar komercinformāciju, kas ir konfidenciāla, bet attiecas uz tirgū, kurā tie nekonkurē, tirgojamo preci, ir pret konkurenci vērsts mērķis vai sekas minētajā tirgū. Proti, darbības, ar kurām kāds uzņēmums, kas darbojas divos atšķirīgos preču tirgos, nodod saviem konkurentiem, kas darbojas pirmajā tirgū, konfidenciālu komercinformāciju par otro tirgu, kurā šie konkurenti nedarbojas, principā nevar ietekmēt konkurenci šajā otrajā tirgū.

80 Aplūkojamajā lietā ir jākonstatē, ka, atbildot uz prasītāju apsvērumiem par paziņojumu par iebildumiem, Komisija apstrīdētajā lēmumā ir izvirzījusi divus pamatus, lai attaisnotu secinājumu par aizliegto vienošanos attiecībā uz keramikas izstrādājumiem *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros, lai gan tie ir bijuši vienīgais uzņēmums, kura darbības būtu saistītas ar keramikas izstrādājumiem un kas piedalījies šo apvienību sanāksmēs.

81 Pirmkārt, apstrīdētā lēmuma 587. zemsvītras piezīmē Komisija pamatā norāda, pirmkārt, ka prasītāju nodotā informācija par keramikas izstrādājumiem ir uzskatāma par konfidenciālu komercinformāciju, jo tā attiecas uz cenu paaugstinājumiem un citiem cenu elementiem, tādiem kā minimālās cenas un atlaides. Otrkārt, informācija par keramikas izstrādājumiem, ar kuru notikusi apmaiņa, ir "līdzīga un pilnībā atbilst attiecīgajām atsaucēm uz sanitārtehnikas [izstrādājumiem], kas izdarītas tajās pašās sanāksmēs". Līdz ar to, Komisija ieskatā, nav jānosaka "atšķirība starp [sanitārtehnikas izstrādājumiem un keramikas izstrādājumiem] attiecībā uz mērķi, ko centās sasniegt uzņēmums, nododot šo

informāciju (it īpaši ņemot vērā to, cik detalizēta ir šī informācija, un apspriežu vispārīgo kontekstu šajās sanāksmēs)". Apstrīdētā lēmuma 1779. zemsvītras piezīmē Komisija turpina šo analīzi, norādot, ka apspriežu detalizētais raksturs un konteksts liecina "neapšaubāmi par prasītāju pret konkurenci vērstu rīcību".

82 Tomēr ir jākonstatē, ka neviens no šā sprieduma 81. punktā minētajiem pamatiem neliecina par to, ka attiecīgo darbību mērķis vai sekas būtu izkropļot konkurenci keramikas izstrādājumu tirgū.

83 Proti, pirmām kārtām, Komisija neizvirza nevienu argumentu vai pierādījumu, kas ļautu konstatēt, ka aplūkojamajā gadījumā konkurenci keramikas izstrādājumu tirgū varētu ietekmēt apstāklis, ka prasītāji ir izpauduši sanitārtehnikas izstrādājumu ražotājiem konfidenciālu komercinformāciju.

84 Otrām kārtām, konstatējums, ka pastāv līdzība *Euroitalia* ietvaros notikušās informācijas apmaiņas raksturā un veidā, runājot gan par sanitārtehnikas izstrādājumiem, gan par keramikas izstrādājumiem, tāpat neļauj konstatēt, ka informācijas par keramikas izstrādājumu cenām nodošana sanitārtehnikas izstrādājumu ražotājiem būtu izkropļojusi konkurenci keramikas izstrādājumu tirgū. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija nav pierādījusi, ka sanitārtehnikas izstrādājumu ražotāji būtu nodevuši saņemto informāciju tālāk prasītāju konkurentiem keramikas izstrādājumu tirgū tādējādi, ka varētu tikt prezumēta vai tiktu konstatēta ietekme uz konkurenci šajā pēdējā tirgū.

85 Otrkārt, apstrīdētā lēmuma 587. zemsvītras piezīmē Komisija arī – bet tikai starp citu – norāda, ka apstāklis, ka prasītāji *Euroitalia* ietvaros paziņoja par cenu paaugstinājumiem attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, "nav uzskatāms par kaut ko ārkārtēju, ņemot vērā šī uzņēmuma vadošās pozīcijas šajā tirgus segmentā Itālijā (jo tā tirgus daļas ir daudz lielākas nekā tā tuvākajiem konkurentiem) un tā interesi saglabāt informētu un integrētu pieeju cenu veidošanai attiecībā uz tā izstrādājumiem (gan keramikas [izstrādājumiem], gan sanitārtehnikas [izstrādājumiem])".

86 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmkārt, ka apstāklis, ka prasītājiem bija liela tirgus daļa keramikas izstrādājumu tirgū, neietekmē faktu, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā nav pierādījusi, ka konfidenciālās komercinformācijas, kas attiecas uz keramikas izstrādājumiem, izpaušana sanitārtehnikas izstrādājumu ražotājiem varētu ietekmēt konkurenci keramikas izstrādājumu tirgū.

87 Otrkārt, pat ja – kā to uzskata Komisija – prasītāji patiešām ir bijuši ieinteresēti "informētā un integrētā pieejā" to cenu veidošanai attiecībā uz visu to tirgojamo keramikas un sanitārtehnikas izstrādājumu kopumu, šāds konstatējums neļauj pierādīt, ka pastāvēja konkurences izkropļojums keramikas izstrādājumu tirgū. Proti, lai gan *Euroitalia* ietvaros veiktā paziņošana par prasītāju cenu paaugstināšanu nākotnē keramikas izstrādājumu tirgū ļauj konstatēt, ka vannas istabu aprīkojuma ražotāji ir bijuši ieinteresēti koordinēt savu rīcību, Komisija nav pierādījusi, ka šādu prasītāju darbību mērķis vai sekas būtu samazināt vai novērst nenoteiktību par keramikas izstrādājumu tirgus funkcionēšanu.

88 Šajos apstākļos ir jāsecina, ka Komisija, uzskatot, ka prasītāji Itālijā *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros bija piedalījušies pārkāpumā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem visā laikposmā, kurā tie bija vienīgais šajās apvienībās pārstāvētais keramikas izstrādājumu ražotājs uzņēmums, ir pieļāvusi kļūdu vērtējumā.

89 Šo iepriekš 88. punktā ietverto konstatējumu neatspēko seši Komisijas izvirzītie argumenti.

90 Pirmkārt, Komisija savos procesuālajos rakstos apgalvoja un atbildē uz Vispārējās tiesas uzdotajiem jautājumiem tiesas sēdē norādīja, ka apstāklis, ka prasītāji ir bijuši vienīgais keramikas izstrādājumu ražotājs *Euroitalia* ietvaros, neietekmējot konstatējumu par to dalību pārkāpumā, jo attiecīgās prettiesiskās darbības esot veidojušas daļu no vienota pārkāpuma. Tā atsaucas uz apstrīdētā lēmuma

preambulas 845. un 846. apsvērumu, saskaņā ar kuriem trīs preču apakšgrupas ir "papildinošas", ko prasītāji savos procesuālajos rakstos neesot apstrīdējuši. Tā uzsver arī faktu, ka visi ražotāji esot bijuši ieinteresēti veidot kopīgu nostāju attiecībā uz cenu paaugstinājumiem.

91 Šajā ziņā vispirms ir jākonstatē, ka ir taisnība, ka, izpaužot sanitārtehnikas izstrādājumu ražotājiem konfidenciālo komercinformāciju par keramikas izstrādājumiem Itālijā, prasītāji ir rīkojušies veidā, kas varētu stiprināt aizliegto vienošanos sanitārtehnikas izstrādājumu tirgū – Komisijas norādīto iemeslu dēļ, kas izklāstīti šā sprieduma 87. punktā. Tomēr šāda rīcība neļauj konstatēt, ka līdz ar to varētu tikt mainīti apstākļi keramikas izstrādājumu tirgū.

92 Tālāk ir jāuzsver, ka – pretēji argumentiem, ko Komisija tiesas sēdē izvirzījusi atbildē uz Vispārējās tiesas uzdotajiem jautājumiem un saskaņā ar kuriem tai neesot jāpierāda konkurences izkropļojums, kas izrietētu no katras apvienības sanāksmes, jo keramikas izstrādājumi esot daļa no preču apakšgrupām, kas aptvertas ar vienotu pārkāpumu – šāda kvalifikācija neatbrīvo Komisiju no pienākuma pierādīt konkurences izkropļojuma esamību saistībā ar katru no trim preču apakšgrupām, uz kurām attiecas minētais pārkāpums. Proti, lai gan vienots pārkāpums pastāv tādu nolīgumu vai saskaņotu darbību gadījumā, kas – kaut arī tie attiecas uz atšķirīgām precēm, pakalpojumiem vai teritorijām – iekļaujas vienā kopējā plānā, kuru uzņēmumi apzināti īsteno, lai sasniegtu vienotu pret konkurenci vērstu mērķi (šajā ziņā skat. iepriekš 49. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 258. un 260. punkts, un Vispārējās tiesas 2008. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-54/03 *Lafarge*/Komisija, 482. punkts), šāda pārkāpuma konstatējums nevar likt atcelt priekšnosacījumu par tāda konkurences izkropļojuma esamību, kas ietekmē katru no preču tirgiem, uz kuriem attiecas minētais vienotais pārkāpums.

93 Otrkārt, ir jānoraida Komisijas arguments, saskaņā ar kuru no pierādījumiem attiecībā uz aizliegto vienošanos Vācijā izriet, ka sanitārtehnikas izstrādājumu ražotāji Itālijā "ņēma vērā pārkāpumu attiecībā uz keramikas izstrādājumiem" un ka *Michelangelo* sanāksmēs piedalījās vairāki ražotāji, kas nedarbojās keramikas izstrādājumu tirgū. Proti, pirmām kārtām, šis Komisijas arguments drīzāk apstiprina, nevis atspēko šā sprieduma 87. punktā ietverto konstatējumu, saskaņā ar kuru prasītāju darbības, kas izpaudās kā to keramikas izstrādājumu cenu paaugstinājumu iepriekšēja paziņošana sanitārtehnikas izstrādājumu ražotājiem, faktiski veicināja aizliegtās vienošanās, kas attiecās uz sanitārtehnikas izstrādājumiem, funkcionēšanu. Otrām kārtām, katrā ziņā šis arguments neļauj konstatēt konkurences izkropļojumu keramikas izstrādājumu tirgū.

94 Treškārt, Komisijas arguments, ka prasītāji neesot paskaidrojuši, kādi ir bijuši ticami iemesli – izņemot aizliegtās vienošanās pastāvēšanu – tam, ka tie *Euroitalia* ietvaros sniedza konfidenciālu komercinformāciju par keramikas izstrādājumiem, ja šādas informācijas izpaušanai nebija ne intereses, ne nozīmes, nav iedarbīgs. No vienas puses, šis Komisijas arguments nevar pierādīt aizliegtās vienošanās esamību attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, ja nav objektīvu elementu, kas ļautu konstatēt attiecīgo darbību pret konkurenci vērstu mērķi vai sekas minētajā tirgū. No otras puses, saskaņā ar šā sprieduma 47. punktā minēto judikatūru tieši Komisijai ir jāsniedz pierādījumi par LESD 101. panta pārkāpuma nosacījumu iestāšanos, un tā aplūkojamajā lietā to nav izdarījusi.

95 Ceturtkārt, kā neiedarbīgs ir jānoraida Komisijas arguments, saskaņā ar kuru, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 410. apsvēruma un 504. zemsvītras piezīmes, kurās norādīts uz atskaiti par *Federceramica* sanāksmi ar virsrakstu 386/93 *PGM/ed*, prasītāji 1993. gada 5. jūlijā šīs apvienības ietvaros apsprieda cenu, kas attiecas uz keramikas izstrādājumiem, paaugstinājumus, pirms šie cenu paaugstinājumi tikuši minēti dažas dienas vēlāk rīkotajā *Euroitalia* sanāksmē. Vispirms ir jākonstatē, ka, lai gan prasītāji apsprieda ar saviem konkurentiem cenas *Federceramica* ietvaros dažas dienas pirms *Euroitalia* sanāksmes, tas ļauj konstatēt to, ka aizliegtā vienošanās attiecībā uz keramikas izstrādājumiem pastāvēja *Federceramica* ietvaros, nevis to, ka *Euroitalia* ietvaros būtu notikušas prettiesiskas apspriedes. Turklāt katrā ziņā, kā to norādījusi Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 409. apsvērumā, pierādījumi par prettiesiskām darbībām saistībā ar *Federceramica* "ir datēti agrāk par laikposmu, uz kuru attiecas [apstrīdētais] lēmums (1993–2004)". Līdz ar to, lai gan, kā Komisija

norādījusi tajā pašā preambulas apsvērumā, šie pierādījumi "liecina par vispārējo rīcības shēmu, kuru ievēroja noteikti ražotāji" laikā no 1990. līdz 1993. gadam, tie tomēr neļauj konstatēt pārkāpumu vēlāk rīkotajās *Euroitalia* sanāksmēs, kurās prasītāji ir bijuši vienīgais keramikas izstrādājumu ražotājs.

96 Līdz ar to Komisijai nebija pamata atsaukties uz prettiesisko apspriežu esamību *Federceramica* ietvaros, lai pamatotu savu vērtējumu, ar kuru konstatēts pārkāpums attiecībā uz keramikas izstrādājumiem Itālijā.

97 Šajā ziņā ir jānorāda, ka tiesas sēdē Komisijas minētais Vispārējās tiesas 2011. gada 16. jūnija spriedums lietā T-240/07 *Heineken Nederland* un *Heineken*/Komisija (Krājums, II-3355. lpp., 212. punkts), 2011. gada 5. oktobra spriedums lietā T-39/06 *Transcatab*/Komisija (Krājums, II-6831. lpp., 381. un 382. punkts) un 2012. gada 22. marta spriedums apvienotajās lietās T-458/09 un T-171/10 *Slovak Telekom*/Komisija (51. punkts) nevar atspēkot iepriekšējā punktā izdarīto konstatējumu. Proti, nevienā no šiem spriedumiem Vispārējā tiesa nav secinājusi, ka Komisija pierādījumus par pārkāpuma esamību konkrētās apvienības ietvaros konkrētā laikposmā varētu aizstāt ar pierādījumiem par darbībām, kas vērstas pret konkurenci un kas notikušas kādas citas profesionālas apvienības ietvaros agrākā laikposmā, kuru Komisija turklāt ir skaidri izslēgusi no konstatējuma par pārkāpuma esamību.

98 Piektkārt, Komisija apgalvo, ka tai neesot pienākuma pierādīt, ka prettiesiskas apspriedes ir notikušas starp konkurentiem. Proti, šajā ziņā tā norāda, ka Vispārējā tiesa 2010. gada 28. aprīļa spriedumā apvienotajās lietās T-456/05 un T-457/05 *Gütermann* un *Zwicky*/Komisija (Krājums, II-1443. lpp., 53. punkts) esot secinājusi, ka vienotā pārkāpuma gadījumā ar apstākli, ka uzņēmums nedarbojas konkrētajā tirgū, vien nepietiek, lai tas tiktu atbrīvots no atbildības.

99 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka iepriekš 98. punktā minētā sprieduma apvienotajās lietās *Gütermann* un *Zwicky*/Komisija 53. punktā Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka uzņēmums var pārkāpt LESD 101. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu, ja tā rīcības, kas ir saskaņota ar citu uzņēmumu rīcību, mērķis ir ierobežot konkurenci attiecīgajā konkrētajā tirgū, kurš ir iekšējā tirgus daļa, un tam pašam nav obligāti jādarbojas minētajā konkrētajā tirgū. Tātad no principa, ko Vispārējā tiesa noteikusi minētajā spriedumā, izriet, ka aplūkojamajā lietā Komisija varēja pamatoti secināt, ka prasītāju darbības, kas izpaudās kā to cenu paaugstinājumu nākotnē iepriekšēja paziņošana sanitārtehnikas izstrādājumu ražotājiem, veicināja aizliegtās vienošanās sanitārtehnikas izstrādājumu tirgū funkcionēšanu, pat ja tie nav darbojušies šajā tirgū. Turpretim minētais princips nekādā ziņā nemaina šā sprieduma 82. punktā izdarīto konstatējumu, ka Komisija nav pierādījusi, ka darbību, kas izpaudās kā prasītāju cenu paziņošana uzņēmumiem, kuri nebija to konkurenti keramikas izstrādājumu tirgū, mērķis vai sekas būtu konkurences izkropļošana minētajā tirgū.

100 Sestkārt, Komisija norāda, ka, izpaužot konfidenciālo komercinformāciju attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, prasītāji nomierināja sanitārtehnikas izstrādājumu ražotājus, tiem iepriekš paziņojot, ka keramikas izstrādājumu cenas Itālijā arī pieaugs. Šajā ziņā Komisija norāda, ka saskaņā ar Vispārējās tiesas 2011. gada 24. marta spriedumu lietā T-377/06 *Comap*/Komisija (Krājums, II-1115. lpp., 70. punkts) konfidenciālās komercinformācijas apmaiņai, lai tā apdraudētu patstāvīgās rīcības tirgū principu, nav obligāti jābūt savstarpējai.

101 Pietiek konstatēt, ka apstāklis, ka Komisijai, lai konstatētu aizliegto vienošanos, nav jāpierāda, ka konfidenciālās komercinformācijas apmaiņai starp diviem konkurējošiem uzņēmumiem ir savstarpējs raksturs, tomēr neļauj secināt, ka šādas informācijas apmaiņa starp personām, kas nav konkurentes, varētu radīt konkurences izkropļojumu keramikas izstrādājumu tirgū.

102 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jākonstatē, ka Komisija ir kļūdaini secinājusi par aizliegtās vienošanās esamību attiecībā uz keramikas izstrādājumiem Itālijā *Euroitalia* ietvaros laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2001. gadam un *Michelangelo* ietvaros laikposmā, kas neietver periodu no 1998. gada 8. jūlija līdz 2001. gada 9. martam.

103 Līdz ar to prasītāju iebildums šajā ziņā ir jāapmierina.

– Par pierādījumiem par aizliegtās vienošanās attiecībā uz keramikas izstrādājumiem esamību *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros, runājot par sanāksmēm, kurās prasītāji ir piedalījušies kopā ar citiem minēto izstrādājumu ražotājiem

104 Prasītāji vispirms norāda, ka tie, pirmkārt, ir bijuši vienīgais keramikas izstrādājumu ražotājs, kas piedalījies visās *Euroitalia* sanāksmēs un, otrkārt, vairākumā *Michelangelo* sanāksmju. Vēlāk, savā replikas rakstā, atbildot uz Komisijas argumentiem, tie norāda, ka apstrīdētajā lēmumā nav minēts fakts, ka kādi citi keramikas izstrādājumu ražotāji būtu piedalījušies *Euroitalia* sanāksmēs. Visbeidzot prasītāji uzsver, ka tikai laikposmā no 2000. gada marta līdz 2001. gada martam viens cits keramikas izstrādājumu ražotājs, proti, *Pozzi Ginori*, piedalījās kopā ar prasītājiem *Michelangelo* sanāksmēs.

105 Komisija iebilst pret šo argumentāciju. Pirmkārt, *Euroitalia* ietvaros prasītāji neesot bijuši vienīgais keramikas izstrādājumu ražotājs. Proti, kā tas izrietot no Komisijas Lēmuma IV/M.2397 – *BC Funds*/*Sanitec* (OV 2001, C 207, 9. lpp.), uzņēmumu *Grohe*, kas bija sanitārtehnikas izstrādājumu ražotājs, 2001. gadā iegādājās *Sanitec*, kuram piederēja arī *Pozzi Ginori*, kas ražoja keramikas izstrādājumus. Tādējādi *Grohe* bija daļa no *Sanitec*, kurš veidoja vienu uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē un ražoja gan keramikas izstrādājumus, gan sanitārtehnikas izstrādājumus un kurš bija *Euroitalia* loceklis. Otrkārt, *Michelangelo* ietvaros *Pozzi Ginori*, kas arī piederēja pie *Sanitec*, piedalījās sanāksmēs kopā ar prasītājiem laikposmā no 1998. gada 8. jūlija līdz 2001. gada 9. martam.

106 Aplūkojamajā lietā ir jānoskaidro, vai Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi aizliegtās vienošanās esamību attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, ņemot vērā, pirmkārt, *Grohe* klātbūtni apvienībā *Euroitalia* un, otrkārt, *Pozzi Ginori* klātbūtni apvienībā *Michelangelo*.

107 Pirmkārt, pirms tiks izskatīts jautājums, vai – kā to apgalvo prasītāji – Komisija juridiski pietiekami nav pierādījusi aizliegtās vienošanās attiecībā uz keramikas izstrādājumiem esamību *Euroitalia* ietvaros, ir jāpārbauda – kā uz to arī norāda prasītāji, atbildot uz Komisijas argumentiem, – vai Komisija ir izpildījusi savu LESD 293. pantā šajā ziņā paredzēto pienākumu norādīt pamatojumu. Proti, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru lēmuma pamatojumam jābūt norādītam pašā lēmuma tekstā un Komisijas vēlāk iesniegtus paskaidrojumus var ņemt vērā tikai ārkārtas apstākļos (Vispārējās tiesas 1992. gada 2. jūlija spriedums lietā T-61/89 *Dansk Pelsdyravlerforening*/Komisija, *Recueil*, II-1931. lpp., 131. punkts; 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-295/94 *Buchmann*/Komisija, *Recueil*, II-813. lpp., 171. punkts, un 1998. gada 15. septembra spriedums apvienotajās lietās T-374/94, T-375/94, T-384/94 un T-388/94 *European Night Services* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3141. lpp., 95. punkts). No tā izriet, ka lēmumam jābūt pašpietiekamam un tā pamatojums nevar izrietēt no rakstveida vai mutvārdu paskaidrojumiem, kas ir sniegti vēlāk, kad par attiecīgo lēmumu jau ir celta prasība Savienības tiesā (skat. Vispārējās tiesas 2005. gada 15. jūnija spriedumu lietā T-349/03 *Corsica Ferries France*/Komisija, Krājums, II-2197. lpp., 287. punkts un tajā minētā judikatūra).

108 Aplūkojamajā lietā, kā to atzīmē prasītāji, ir jānorāda, ka Komisija ne paziņojumā par iebildumiem, ne apstrīdētajā lēmumā nav konstatējusi, pirmkārt, ka *Grohe* kopā ar *Sanitec* būtu veidojis vienotu uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē un, otrkārt, ka konfidenciāla komercinformācija attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, ko bija snieguši prasītāji *Euroitalia* ietvaros, bija adresēta ne tikai sanitārtehnikas izstrādājumu ražotājiem, bet arī vismaz vienam citam keramikas izstrādājumu ražotājam. Proti, abiem pamatiem, ko izvirzījusi Komisija apstrīdētajā lēmumā un kas izklāstīti šā sprieduma 81. un 85. punktā, nav nekāda sakara ar faktu, ka vismaz viens cits *Euroitalia* dalībnieks piederēja pie uzņēmumu grupas, kas bija prasītāju konkurents keramikas izstrādājumu tirgū.

109 Tātad Komisija likumīgi nevar apstrīdētajā lēmumā sniegto pamatojumu aizstāt ar atšķirīgu pamatojumu, kas izvirzīts tās procesuālajos rakstos, lai atbalstītu tās secinājumu, ka prasītāji bija piedalījušies pārkāpumā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem *Euroitalia* ietvaros.

110 Šajā ziņā Komisija apgalvo, ka saskaņā ar Tiesas 1972. gada 14. jūlija spriedumu lietā 48/69 *Imperial Chemical Industries*/Komisija (*Recueil*, 619. lpp., 145. punkts) tā drīkst atsaukties uz saiknēm starp *Sanitec* un *Grohe*, lai iebilstu pret argumentiem, kurus prasītāji izvirzījuši tiesvedībā Vispārējā tiesā un ar kuriem tiek apstrīdēta pārkāpuma esamība attiecībā uz keramikas izstrādājumiem. Tomēr ir jāsecina, ka šis arguments nav pamatots. Proti, minētā sprieduma 145. punktā Tiesa ir konstatējusi, ka Komisijai nav pienākuma savos lēmumos izklāstīt visus argumentus, ko tā varētu vēlāk izmantot, lai iebilstu pret prettiesiskuma pamatiem, kuri tiek izvirzīti pret tās tiesību aktiem. Tomēr apstāklis, ka Komisija nevar iepriekš paredzēt savos lēmumos visus argumentus, ko tā varētu izvirzīt strīdā ar uzņēmumu, nenozīmē, ka tā, pārkāpjot šā sprieduma 107. punktā minēto judikatūru, var apstrīdētajā lēmumā norādīto pamatojumu aizstāt ar jaunu pamatojumu, kas ietverts tās tiesvedībā Vispārējā tiesā sagatavotajos procesuālajos rakstos.

111 Turklāt tā paša šā sprieduma 110. punktā minētā iemesla dēļ Komisija nevar pirmo reizi tiesvedības stadijā Vispārējā tiesā lietderīgi atsaukties uz starp prasītājiem un *Grohe* pastāvošu prettiesisku divpusējo saziņu, lai pamatotu savu apgalvojumu, ka prettiesiskas apspriedes ir notikušas starp konkurentiem.

112 Līdz ar to ir jākonstatē, ka apstrīdētajā lēmumā trūkst pamatojuma. Proti, pamatojums, kāds tas ir ietverts apstrīdētajā lēmumā, neļāva prasītājiem noskaidrot iemeslus, kuru dēļ Komisija secinājusi, ka apspriedes *Euroitalia* ietvaros attiecībā uz keramikas izstrādājumu pārdevumiem Itālijas teritorijā varēja izkropļot konkurenci šajā tirgū. Prasītājiem nebija iespējas lietderīgi izmantot šajā ziņā savas tiesības. Šajos apstākļos nav jālemj par prasītāju iebildumu, saskaņā ar kuru Komisija juridiski pietiekami neesot pierādījusi šajā kontekstā pret konkurenci vērstu darbību faktu.

113 Otrkārt, runājot par *Michelangelo* sanāksmēm, ir jānorāda, ka nav apstrīdēts fakts, ka, pirmām kārtām, *Pozzi Ginori* bija vienīgais – izņemot prasītājus – keramikas izstrādājumu ražotājs, kas bija šīs apvienības dalībnieks, un, otrām kārtām, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma 7. pielikuma, prasītāji ir piedalījušies tikai septiņās sanāksmēs, kurās bija klāt arī *Pozzi Ginori*, t.i., 1998. gada 8. jūlijā, 1999. gada 14. maijā, 2000. gada 16. martā, 12. maijā, 20. jūlijā un 26. oktobrī un 2001. gada 9. martā. Līdz ar to Komisija varēja secināt par konfidenciālas komercinformācijas apmaiņu saistībā ar *Michelangelo* ietvaros rīkotajām sanāksmēm tikai attiecībā uz šo laikposmu, kurā abi minētie uzņēmumi piedalījās šajās sanāksmēs. Proti, ir jāatzīmē, ka Komisija nav norādījusi ne apstrīdētajā lēmumā, ne savos procesuālajos rakstos, ka attiecīgās informācijas apmaiņa būtu notikusi ārpus *Michelangelo* sanāksmēm un, it īpaši, ka prasītāji būtu tieši nodevuši minēto informāciju *Pozzi Ginori* ārpus *Michelangelo* sanāksmēm.

114 Šajos apstākļos ir jānoskaidro, vai – vienīgi attiecībā uz 1998. gada 8. jūlija, 1999. gada 14. maija, 2000. gada 16. marta, 12. maija, 20. jūlija un 26. oktobra un 2001. gada 9. marta sanāksmēm – Komisijas savāktie pierādījumi ir pietiekami, lai konstatētu pārkāpuma esamību un prasītāju dalību minētajā pārkāpumā.

115 Pirmkārt, ir jānorāda, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija konkrēti atsaucas uz to, ka prasītāji izpauduši konfidenciālu komercinformāciju par keramikas izstrādājumiem, tikai saistībā ar divām 2000. gada 16. marta un 12. maija sanāksmēm (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 439. apsvērumu), kā arī saistībā ar 2000. gada 20. jūlija sanāksmi (skat. minētā lēmuma preambulas 441. apsvērumu). Turpretim tā nav minējusi nevienu prettiesisku apspriedi, kas konkrēti attiektos uz keramikas izstrādājumiem, četru pārējo sanāksmju laikā, t.i., 1998. gada 8. jūlijā (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 430. apsvērumu), 1999. gada 14. maijā (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 435. apsvērumu), 2000. gada 26. oktobrī (skat. minētā lēmuma preambulas 442. apsvērumu) un 2001. gada 9. martā (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 445. apsvērumu).

116 Otrkārt, runājot vispirms par divām 1998. gada 8. jūlija un 1999. gada 14. maija sanāksmēm, ir jākonstatē, ka Komisija ne apstrīdētā lēmuma preambulas 430. un 435. apsvērumā, ne arī savos procesuālajos rakstos nav norādījusi, ka prasītāji šo divu sanāksmju laikā būtu paziņojuši par savu

cenu paaugstinājumiem nākotnē attiecībā uz keramikas izstrādājumiem. Gluži pretēji, no apstrīdētā lēmuma 533. un 538. zemsvītras piezīmē norādītajiem dokumentiem, kas attiecas uz divām iepriekš minētajām sanāksmēm un ko Komisija iesniegusi Vispārējai tiesai, atbildot uz Vispārējās tiesai tai adresētajiem procesa organizatoriskajiem pasākumiem, izriet, ka vienīgie cenu paaugstinājumi nākotnē, kas tikuši apspriesti šajā sanāksmēs, bija tie, ko formulējis *Hansa Metallwerke*, kas neražo keramikas izstrādājumus.

117 Tālāk, runājot par 2000. gada 16. marta sanāksmi, ir jākonstatē, ka pretēji tam, ko Komisija paredzējusi apstrīdētā lēmuma preambulas 439. apsvērumā, no *Grohe* sagatavotās atskaites par šo sanāksmi neizriet, ka prasītāji būtu apmainījušies ar konfidenciālu komercinformāciju attiecībā uz keramikas izstrādājumiem. Proti, tajā ir tikai minēts prasītāju pārdevumu palielinājums par aptuveni 12 %, bet nav precizēts, vai šie paaugstināšanas procenti attiecas uz sanitārtehnikas izstrādājumiem, keramikas izstrādājumiem vai abiem. Tomēr, ņemot vērā visas pārējās atskaites par sanāksmēm, kuros ir skaidri norādīts, kas informācija, ar kuru notikusi apmaiņa, attiecās uz keramikas izstrādājumiem, nevis sanitārtehnikas izstrādājumiem, veicot salīdzinošu analīzi, ir jāsecina, ka atskaite par 2000. gada 16. marta sanāksmi neļauj konstatēt, ka apspriedes attiecās uz keramikas izstrādājumiem.

118 Turpinājumā, runājot par trim 2000. gada 12. maija, 20. jūlija un 26. oktobra sanāksmēm, ir jākonstatē – līdzīgi tam, ko Komisija secinājusi apstrīdētā lēmuma preambulas 439.–442. un 445. apsvērumā, – ka no *Grohe* sagatavotajām atskaitēm izriet, ka trīs minēto sanāksmju laikā prasītāji sniedza konfidenciālu komercinformāciju, kas konkrēti attiecās uz keramikas izstrādājumiem.

119 Proti, no iepriekšējā punktā minētajām atskaitēm izriet, ka 2000. gada 16. marta sanāksmes laikā prasītāji informēja *Michelangelo* sanāksmju dalībniekus, tostarp savu konkurentu *Pozzi Ginori*, par cenu paaugstināšanu par 3 % keramikas izstrādājumu tirgū. Šis paziņojums par cenu paaugstināšanu tika apstiprināts 2000. gada 20. jūlija sanāksmē, jo tajā tika atkārtots, ka minētais paaugstinājums būs spēkā no 1. septembra līdz, vēlākais, gada beigām. Turklāt no atskaites par šo pēdējo minēto sanāksmi izriet, ka *Pozzi Ginori* paziņoja, ka tās kataloga cenu keramikas izstrādājumiem paaugstinājums par 4 vai 5 % tiks publicēts pēc *Cersaie* gadatirgus un būs piemērojams no 2001. gada 1. janvāra. Visbeidzot attiecībā uz 2000. gada 26. oktobra sanāksmi *Grohe* atskaites apstiprina, ka prasītāji informēja pārējos dalībniekus, tostarp *Pozzi Ginori*, par savu keramikas izstrādājumu cenu paaugstināšanu par 3 %. Šajā ziņā apstāklis, ka no minētajiem dokumentiem nav skaidri secināms, vai minētais paaugstinājums jau ir stājies spēkā vai tas būs spēkā no 2001. gada 1. janvāra, neietekmē konstatējumu, ka attiecīgais paaugstinājums attiecās uz cenām paaugstinājumiem nākotnē.

120 Visbeidzot, runājot par 2001. gada 9. marta sanāksmi, no *Grohe* atskaites izriet, ka – kā to tiesas sēdē norādījusi Komisija, atbildot uz Vispārējās tiesas uzdotajiem jautājumiem, – uzņēmumi, kas bija klāt šajā sanāksmē, apmainījās ar informāciju par nevis to cenu, bet gan to pārdevumu apjoma paaugstināšanu procentos 2001. gada februārī. Taču Komisija apstrīdētajā lēmumā nav uzskatījusi, ka šāda apmaiņa būtu atzīstama par LESD 101. panta 1. punkta pārkāpumu. Proti, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 492. apsvēruma, Komisija ir konstatējusi pārkāpumu Itālijā tikai sakarā ar cenu paaugstinājumu saskaņošanas faktu.

121 Ņemot vērā iepriekš minētos konstatējumus, ir jāsecina, ka Komisija ir pareizi uzskatījusi, ka informācijas apmaiņa, kura notikusi trīs 2000. gada 12. maija, 20. jūlija un 26. oktobra sanāksmju laikā un kurā prasītāji paziņoja par cenu paaugstināšanu nākotnē par 3 % un *Pozzi Ginori* – par 4,5 %, ir atzīstama par darbībām, kas vērstas pret konkurenci LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, kā to pareizi norādījusi Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 492. apsvērumā. Turpretim Komisija ir pieļāvusi kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka citās *Michelangelo* sanāksmēs, kurās prasītāji piedalījās kopā ar *Pozzi Ginori*, notikušās apspriedes ir atzīstamas par LESD 101. panta 1. punkta pārkāpumu.

122 Pārējie argumenti, ko prasītāji izvirza, lai pierādītu, ka trīs šā sprieduma 118. punktā minētās sanāksmes neļauj secināt par pārkāpuma esamību attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, ir jānoraida kā nepamatoti.

123 Vispirms prasītāju piedāvātā *Grohe* atskaišu, kas attiecas uz 2000. gada 12. maija sanāksmi, interpretācija, saskaņā ar kuru keramikas izstrādājumu cenu paaugstinājums par 3 % esot jāatzīst par jau notikušo paaugstinājumu, par kuru esot ticis nolemts 1999. gada novembrī un kuram tātad neesot bijis nozīmes no konkurences tiesību viedokļa, nav pārliecinoša. Proti, kā tas izriet no atskaitēm par nākamajām – 2000. gada 20. jūlija un 26. oktobra – sanāksmēm, šis paaugstinājums attiecās uz nākotnē veicamiem keramikas izstrādājumu pārdevumiem laikposmā no 2000. gada 1. septembra līdz 2001. gada 1. janvārim. Šāda informācija par cenu paaugstinājumiem nākotnē tātad varētu ietekmēt konkurentu rīcību un radīt konkurences izkropļojumu.

124 Tālāk prasītāju arguments, ka no atskaitēm par 2000. gada 20. jūlija un 26. oktobra sanāksmēm neizrietot, ka tajā dalībnieku starpā būtu notikušas diskusijas pēc tam, kad prasītāji tos bija informējuši par savu cenu paaugstināšanu nākotnē, neietekmē konstatējumu, ka šīs konfidenciālas komercinformācijas nodošana vien jau atzīstama par darbībām, kas vērstas pret konkurenci. Proti, kā tas izriet no šā sprieduma 39. un 40. punktā minētās judikatūras, konfidenciālas komercinformācijas izpaušana konkurentiem pati par sevi ir aizliegtas darbības, jo tā novērš nenoteiktību par konkurenta rīcību nākotnē un tādējādi tieši vai netieši ietekmē informācijas adresāta stratēģiju. Šī iemesla dēļ – pretēji prasītāju apgalvojumiem – nav arī nepieciešams, lai Komisija parādītu iespējamu šādas informācijas apmaiņas ietekmi uz prasītāju un *Pozzi Ginori* cenu politiku, ievērojot konkrētus tirgus apstākļus.

125 Ņemot vērā iepriekš minēto, tātad ir jāsecina, ka Komisija varēja likumīgi konstatēt aizliegtās vienošanās esamību saistībā ar keramikas izstrādājumiem Itālijas teritorijā tikai attiecībā uz 2000. gada 12. maijā, 20. jūlijā un 26. oktobrī *Michelangelo* ietvaros rīkotajām sanāksmēm.

126 Lai precīzi noteiktu šīs aizliegtās vienošanās ilgumu, ir jānorāda, ka apstrīdētajā lēmumā, pirmkārt, Komisija preambulas 1140. apsvērumā saistībā ar katras aizliegtās vienošanās sākuma datumu attiecībā uz katru izstrādājumu katrā teritorijā ir secinājusi, ka būtu jāņem vērā pirmā sanāksme, par kuru pastāv neapstrīdami pierādījumi par cenu paaugstinājumu nākotnē apspriešanu un par attiecīgā uzņēmuma piedalīšanos šādās apspriedēs. Otrkārt, lai gan no minētā lēmuma preambulas 1170. apsvēruma izriet, ka Komisija parasti ir ņēmusi vērā datumu, kurā tā veikusi iepriekš nepaziņotas pārbaudes, kā beigu datumu gandrīz visiem pārkāpumiem katrā attiecīgajā teritorijā, tomēr no šī paša lēmuma preambulas 1172. apsvēruma izriet, ka attiecībā uz *Pozzi Ginori* Komisija ir uzskatījusi, ka šī uzņēmuma dalība pārkāpumā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem Itālijā ir beigusies dienā, kad tas pēdējo reizi piedalījies sanāksmē *Michelangelo* ietvaros.

127 Tātad, lai nodrošinātu tādu pašu attieksmi kā pret *Pozzi Ginori*, ir jākonstatē, ka prasītāji ir piedalījušies aizliegtajā vienošanās Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem vienpadsmit mēnešu laikā, t.i., no 2000. gada 12. maija, kad ir notikusi pirmā sanāksme, par kuru Komisijai ir pierādījumi par prasītāju dalību pārkāpumā *Michelangelo* ietvaros, līdz 2001. gada 9. martam, kad notikusi pēdējā sanāksmē, kurā prasītāji piedalījušies *Michelangelo* ietvaros. Proti, šajā ziņā ir jāuzskata, ka 2000. gada 26. oktobra sanāksmes pret konkurenci vērstas sekas ilga vismaz līdz 2001. gada 9. marta sanāksmei.

128 Līdz ar to ir daļēji jāapmierina pirmais prasības pamats, ciktāl Komisija ir secinājusi, ka laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim prasītāji bija piedalījušies aizliegtajā vienošanās Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros. Proti, Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi to dalību šajā pārkāpumā tikai attiecībā uz laikposmu no 2000. gada 12. maija līdz 2001. gada 9. martam *Michelangelo* ietvaros. Pārējā daļā pirmais prasības pamats ir jānoraida.

129 Tādēļ, tā kā Komisija ir pieļāvusi kļūdu vērtējumā attiecībā uz pārkāpuma, kurā piedalījušies prasītāji, ilgumu, pirmkārt, ir daļēji jāatceļ apstrīdētā lēmuma 1. panta 1. punkta 3. un 4. apakšpunkts.

130 Otrkārt, šī prettiesiskuma iespējamās sekas, kas jānosaka attiecībā uz prasītājiem uzliktā naudas soda apmēra noteikšanu, Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, izskatīs šā sprieduma 186.–193. punktā.

2. *Par otro prasības pamatu – par to, ka, nosakot naudas soda apmēru, nav ņemts vērā, ka prasītājiem tika piešķirts daļējs atbrīvojums no naudas sodiem par Beļģijā un Francijā izdarīto pārkāpumu*

131 Prasītāji norāda, ka Komisija, nosakot kopējo tiem uzliktā naudas soda apmēru, neesot ņēmusi vērā, ka tā atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pēdējai daļai tiem bija piešķīrusi daļēju atbrīvojumu no naudas soda saistībā ar pārkāpumiem, kuros tie piedalījušies Beļģijā un Francijā. Tādējādi tie uzskata, ka šis daļējais atbrīvojums no naudas sodiem esot bijis jāpiemēro naudas soda noteikšanas beigu stadijā, t.i., pēc tam, kad Komisija bija samazinājusi naudas sodu par 30 %, nevis pirms tā piemērojusi 10 % robežvērtību no apgrozījuma.

132 Komisija iebilst pret prasītāju argumentāciju.

133 Saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pēdējo daļu, ja uzņēmums iesniedz pierādījumus, kas attiecas uz Komisijai iepriekš nezināmiem faktiem, kuri tieši ietekmē iespējamās aizliegtās vienošanās smagumu vai ilgumu, Komisija neņem tos vērā, nosakot naudas sodu uzņēmumam, kas iesniedzis šos pierādījumus.

134 2002. gada paziņojuma par sadarbību normas mērķa interpretācijai ir jāatbilst pašai šā paziņojuma loģikai. No šāda skatupunkta šā paziņojuma 23. punkta b) apakšpunkta pēdējā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir paredzēts atlīdzināt uzņēmumam arī tad, ja tas nav bijis pirmais, kurš iesniedzis pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda saistībā ar attiecīgo aizliegto vienošanos, ja tas pirmais ir iesniedzis Komisijai pierādījumus par faktiem, kurus Komisija nav zinājusi un kuriem bijusi tieša ietekme uz aizliegtās vienošanās smagumu vai ilgumu. Citiem vārdiem sakot, ja uzņēmuma iesniegtie pierādījumi attiecas uz faktiem, kas Komisijai ir ļāvuši grozīt tās tābrīža vērtējumu par aizliegtās vienošanās smagumu un ilgumu, uzņēmumam, kurš iesniedz šos pierādījumus, tiek atlīdzināts, piešķirot atbrīvojumu attiecībā uz to faktu vērtējumu, kurus var apliecināt šie pierādījumi (iepriekš 97. punktā minētais spriedums lietā *Transcatab*/Komisija, 381. punkts).

135 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pēdējā daļā paredzētās daļēja atbrīvojuma no naudas sodiem piešķiršanas mērķis ir mudināt uzņēmumus sniegt Komisijai visu to rīcībā esošo informāciju un pierādījumus saistībā ar pārkāpumu, bet tādējādi, ka tas neizraisa tiem uzliekamā naudas soda apmēra palielināšanos. Šajā ziņā var norādīt, ka, ja daļējs atbrīvojums no naudas sodiem netiktu piešķirts, uzņēmumi, kas sadarbojas ar Komisiju atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, varētu būt mudināti nesniegt tai visu to rīcībā esošo informāciju un pierādījumus attiecībā uz pārkāpuma ilgumu vai ģeogrāfisko apjomu.

136 Šajos apstākļos, ja piešķirts daļējs atbrīvojums no naudas sodiem atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pēdējai daļai, Komisijai jau no naudas soda pamatsummas noteikšanas stadijas nav jāņem vērā apgrozījums saistībā ar to preču vai pakalpojumu pārdevumiem, kas ir bijuši pārkāpjošās rīcības, attiecībā uz kuru Komisija ir piešķīrusi daļējo atbrīvojumu no naudas sodiem, priekšmets.

137 Aplūkojamajā lietā nav strīda par to – kā Komisija to norādījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 1313. un 1315. apsvērumā –, ka prasītājiem bija tiesības uz daļēju atbrīvojumu no naudas sodiem saistībā ar pārkāpumiem, kuros tie bija piedalījušies Beļģijā un Francijā.

138 Tomēr, neraugoties uz iepriekšējā punktā izdarīto secinājumu, ir jākonstatē, ka no apstrīdētā lēmuma E tabulas izriet, ka Komisija, aprēķinot prasītājiem uzliekamā naudas soda pamatsummu, ir ņēmusi vērā summas, kas saistītas ar pārkāpumiem, kuros tie bija piedalījušies Francijā un Beļģijā.

139 Tādējādi Komisija ir pieļāvusi kļūdas vērtējumā, jo, nosakot naudas soda pamatsummu, ir ņēmusi vērā, pirmkārt, summu EUR 3 490 000 apmērā, kas atbilst naudas sodam saistībā ar pārkāpumu, kurš attiecas uz sanitārtehnikas izstrādājumiem Francijā, un, otrkārt, summas EUR 1 980 000 un EUR 3 060 000 apmērā, kas atbilst attiecīgi pārkāpumiem saistībā ar keramikas izstrādājumiem Beļģijā un Francijā.

140 Šajos apstākļos ir jāapmierina otrais prasītāju prasības pamats, jo Komisija, nosakot naudas soda pamatsummu, ir kļūdaini ņēmusi vērā iepriekšējā punktā minētās summas. Tā kā šis prettiesiskums attiecas tikai uz naudas soda apmēra noteikšanu, nevis uz apstrīdētajā lēmumā Komisijas izdarīto konstatējumu par pārkāpuma esamību, sekas, kas būtu jānosaka sakarā ar šo prettiesiskumu, Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, tieši izskatīs šā sprieduma 192. punktā. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesa var īstenot šādu kompetenci pat tad, ja [tiesību akts] netiek atcelts (skat. iepriekš 48. punktā minēto 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 692. punkts; šajā ziņā skat. arī Tiesas 2007. gada 8. februāra spriedumu lietā C-3/06 P *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, I-1331. lpp., 61. punkts).

3. *Par trešo prasības pamatu – apstākli, ka Komisija esot kļūdaini uzskatījusi, ka prasītāji ir bijuši nevis pirmais, bet tikai otrais uzņēmums, kas sniedza Komisijai pierādījumus ar būtisku pievienoto vērtību 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē*

141 Prasītāji būtībā uzskata, ka Komisija esot kļūdaini uzskatījusi, ka *Grohe* tai bija sniegusi informāciju ar būtisku pievienoto vērtību 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē, pirms tie izpildīja šo nosacījumu. Šī iemesla dēļ tie uzskata, ka tiem esot bijis jāpiešķir samazinājums par 50 %, nevis par 30 % no kopējā uzliktā naudas soda apmēra. Šajā ziņā prasītāji izvirza divus galvenos iebildumus. Pirmkārt, no apstrīdētā lēmuma izrietot, ka Komisija juridiski pietiekami nav izskatījusi jautājumu par to, kurš uzņēmums – prasītāji vai *Grohe* – ir bijis pirmais, kas izpildīja nosacījumu par ieguldījumu ar būtisku pievienoto vērtību. Otrkārt, Komisija esot kļūdaini secinājusi, ka *Grohe* pieteikums par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu atbilda nosacījumam par būtisku pievienoto vērtību, pirms prasītāji izsniedza savus pieteikumus.

142 Vispirms ir jāatgādina, ka 2002. gada paziņojumā par sadarbību Komisija ir definējusi apstākļus, kādos uzņēmumi, kuri ar to sadarbojas izmeklēšanā par aizliegtu vienošanos, var tikt atbrīvoti no naudas soda vai tiem var tikt samazināts naudas sods, kas tiem būtu jāmaksā.

143 Saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 20. punktu "uzņēmumi, kas neatbilst [..] noteikumiem, [lai iegūtu atbrīvojumu no naudas soda], var pretendēt uz tās sodanaudas [tā naudas soda] samazinājumu, kas tiem citādi būtu uzlikts".

144 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punktā ir noteikts, ka, "lai varētu pretendēt uz [naudas soda samazinājumu atbilstoši minētā paziņojuma 20. punktam], uzņēmumam ir jāsniedz Komisijai pierādījumi par iespējamo pārkāpumu, kas būtiski papildina pierādījumus, kuri jau ir Komisijas rīcībā [, kam ir būtiska pievienotā vērtība salīdzinājumā ar Komisijas rīcībā jau esošajiem pierādījumiem], un tiem jāpārtrauc dalība iespējamajā pārkāpumā ne vēlāk kā pierādījumu iesniegšanas laikā".

145 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pirmajā daļā ir paredzēti trīs naudas soda samazinājuma diapazoni [kategorijas]. Proti, pirmajam uzņēmumam, kas izpilda minētā paziņojuma 21. punktā paredzēto nosacījumu, ir tiesības saņemt naudas soda samazinājumu 30–50 % apmērā, otrajam uzņēmumam – naudas soda samazinājumu 20–30 % apmērā un nākamajiem uzņēmumiem – naudas soda samazinājumu ne vairāk kā 20 % apmērā.

146 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta otrajā daļā ir norādīts, ka, "lai noteiktu samazinājuma līmeni katrā no minētajām kategorijām, Komisija ņem vērā laiku, kad ir iesniegti pierādījumi, kas atbilst [minētā paziņojuma] 21. punkta nosacījumiem, un šo pierādījumu pievienoto vērtību" un ka "tā var ņemt vērā arī uzņēmuma sadarbošanās apjomu un nepārtrauktību pēc pierādījumu iesniegšanas dienas".

147 No pašas 2002. gada paziņojuma par sadarbību loģikas izriet, ka vēlamais efekts ir radīt nenoteiktības klimatu aizliegtās vienošanās iekšienē, veicinot ziņošanu par to Komisijai. Šī nenoteiktība izriet tieši no tā, ka aizliegtās vienošanās dalībnieki zina, ka tikai viens no tiem varēs iegūt pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda, paziņojot par citiem pārkāpuma dalībniekiem, tādējādi pakļaujot tos naudas sodu piemērošanas riskam. Šīs sistēmas ietvaros un saskaņā ar to pašu loģiku ir uzskatāms, ka uzņēmumi, kuri visātrāk sniedz savu ieguldījumu sadarbībā, ir pelnījuši saņemt lielākus naudas sodu, kas tiem pretējā gadījumā tiktu uzlikti, samazinājumus nekā tie uzņēmumi, kuri ir mazāk naski uz sadarbību (iepriekš 97. punktā minētais spriedums lietā *Transcatab*/Komisija, 379. punkts).

148 Tātad karteļa dalībnieku piedāvātās sadarbības hronoloģiskā secība un ātrums ir ar minēto paziņojumu par sadarbību ieviestās sistēmas pamatelementi (iepriekš 97. punktā minētais spriedums lietā *Transcatab*/Komisija, 380. punkts).

149 Šajā ziņā arī ir jāatgādina, ka, lai gan Komisijai ir pienākums pamatot iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka pierādījumi, ko uzņēmumi ir iesnieguši atbilstoši paziņojumam par sadarbību, ir ieguldījums, kas pamato vai nepamato uzliktā naudas soda samazinājumu, uzņēmumiem, kuri vēlas apstrīdēt šajā ziņā Komisijas lēmumu, savukārt ir pienākums pierādīt, ka, nepastāvot šādai uzņēmumu brīvprātīgi sniegtai informācijai, tā nebūtu varējusi pierādīt pārkāpuma galvenos elementus un līdz ar to pieņemt lēmumu, ar kuru uzliek naudas sodus (Tiesas 2009. gada 24. septembra spriedums apvienotajās lietās C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P *Erste Group Bank* u.c./Komisija, Krājums, I-8681. lpp., 297. punkts, un Vispārējās tiesas 2011. gada 17. maija spriedums lietā T-343/08 *Arkema France*/Komisija, Krājums, II-2287. lpp., 135. punkts).

150 Ņemot vērā samazināšanas jēgu, Komisija nevar neņemt vērā iesniegtās informācijas noderīgumu, kas noteikti ir atkarīgs no tiem pierādījumiem, kuri jau ir tās rīcībā (iepriekš 98. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Gütermann* un *Zwicky*/Komisija, 220. punkts, un iepriekš 149. punktā minētais spriedums lietā *Arkema France*/Komisija, 136. punkts).

151 Ja uzņēmums sadarbības ietvaros tikai apstiprina, turklāt mazāk precīzi un skaidri, daļu no informācijas, kuru sadarbības ietvaros jau ir sniedzis kāds cits uzņēmums, šī uzņēmuma sadarbības pakāpi, kaut arī tā zināmā mērā var būt Komisijai noderīga, nevar uzskatīt par līdzīgu tai, kādā ir sadarbojies pirmais uzņēmums, kurš sniedza minēto informāciju. Paziņojums, kurš zināmā mērā tikai apstiprina Komisijas rīcībā jau esošo paziņojumu, būtiski neatvieglo Komisijas uzdevumu. Tādējādi šī sadarbība nevar būt pietiekama, lai pamatotu naudas soda apmēra samazināšanu par sadarbību (skat. iepriekš 149. punktā minēto spriedumu lietā *Arkema France*/Komisija, 137. punkts un tajā minētā judikatūra).

152 Turklāt uzņēmuma sadarbība izmeklēšanā nedod tiesības ne uz kādu naudas soda samazinājumu, ja šī sadarbība nepārsniedz to, kas izriet no uzņēmuma pienākumiem saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 18. pantu (skat. iepriekš 149. punktā minēto spriedumu lietā *Arkema France*/Komisija, 138. punkts un tajā minētā judikatūra).

153 Visbeidzot, lai gan – kā to apgalvo Komisija – ir jāatzīst, ka, izvērtējot tai atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību iesniegtās informācijas pievienotās vērtības būtiskumu, tai ir zināma rīcības brīvība, tomēr Vispārējā tiesa nevar atsaukties uz minēto rīcības brīvību, lai atteiktos veikt šajā ziņā faktisko un tiesisko Komisijas vērtējuma elementu detalizētu pārbaudi (skat. pēc analoģijas iepriekš 28. punktā minēto spriedumu *Chalkor*/Komisija, 62. punkts).

154 Ņemot vērā šā sprieduma 142.–153. punktā izklāstītos apsvērumus, ir jāizskata divi galvenie prasītāju iebildumi, kas minēti iepriekš 141. punktā.

155 Pirmkārt, runājot par prasītāju iebildumu, ka no apstrīdētā lēmuma izrietot, ka Komisija nav juridiski pietiekami izskatījusi argumentu, saskaņā ar kuru tieši prasītāji, nevis *Grohe* ir bijis jāuzskata par pirmo – kas seko atbrīvojuma no naudas soda saņēmējam – uzņēmumu, kurš izpildījis nosacījumu par būtisku pievienoto vērtību, Komisija minētā lēmuma preambulas 1277.–1280. apsvērumā ir norādījusi:

> "(1277) *Grohe* bija pirmais – pēc *Masco* – uzņēmums, kas pieprasīja iecietības pasākumu piemērošanu. [..]
>
> (1278) Komisija uzskata, ka *Grohe* pieteikumiem par iecietības programmas piemērošanu ir būtiska pievienotā vērtība šādu iemeslu dēļ: vispirms tie apstiprina informāciju, kas jau bija Komisijas rīcībā attiecībā uz i) uzņēmumu dalību, ii) laikposmu, uz kuru attiecas Komisijas izmeklēšana, iii) apstākļiem, kādos aizliegtās vienošanās dalībnieki satikās un sazinājās savā starpā, kā arī iv) vispārējo aizliegtās vienošanās funkcionēšanu un veidu, kādā nolīguma tikuši īstenoti. Turklāt *Grohe* paziņojumi ļāva Komisijai precīzāk rekonstruēt aizliegtās vienošanās dalībnieku pielikto pūļu koordinācijas mehānismu dažu apvienību ietvaros. Visbeidzot, šajos paziņojumos bija ietverti jauni pierādījumi, kas izpaužas kā aizliegtās vienošanās rakstveida apraksti un atskaites par sanāksmēm, kas liecina par cenu saskaņošanas pasākumiem, par kuriem vienojušies aizliegtās vienošanās dalībnieki.
>
> (1279) Tomēr *Grohe* paziņojumiem bija galvenokārt apstiprinošs un skaidrojošs raksturs. Lai gan tie pastiprināja Komisijas spēju konstatēt noteiktus faktus, Komisijas lietas materiālos jau bija pierādījumi attiecībā uz lielāko daļu no šiem faktiem. Vispārīgi runājot par sadarbības mērogu, ir jākonstatē, ka *Grohe* sniegtajai palīdzībai bija tikai neliela vērtība vai pat vispār nebija nekādas vērtības attiecībā uz noteiktām dalībvalstīm (it īpaši attiecībā uz Austriju, Nīderlandi vai Itāliju). Lai gan pierādījumi attiecībā uz *AFPR* izrādījušies interesanti, tie tika iesniegti pēc tam, kad [prasītāji] jau bija iesnieguši pierādījumus saistībā ar minētās apvienības darbībām, tādējādi būtiski samazinot šo [*Grohe* iesniegto] pierādījumu pievienoto vērtību. Turklāt pat attiecībā uz dalībvalstīm, kurās *Grohe* sadarbība bija vislielākā, *Grohe* tikai reti iesniedza ar attiecīgo laiku datētus dokumentārus pierādījumus (*in tempore non suspecto*), kas konkrēti apliecinātu informācijas apmaiņu par cenu paaugstinājumiem. Ņemot vērā šos apsvērumus, kaut arī *Grohe* iecietības statuss saskaņā ar [2002. gada paziņojuma par sadarbību] 23. punkta b) apakšpunktu un 26. punktu nav apšaubīts, Komisija uzskata, ka *Grohe* būtu jāpiešķir vismazākais iespējamais samazinājums konkrētajā kategorijā.
>
> (1280) Savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, [prasītāji] vairākkārt apstrīd *Grohe* paziņojumu pievienoto vērtību vai mēģina pierādīt, ka [pašu prasītāju] paziņojumi būtu jāuzskata par tādiem, kam ir daudz lielāka pievienotā vērtība nekā *Grohe* paziņojumiem [..]. Komisija uzskata, ka ar šiem argumentiem nepietiek, lai secinātu, ka *Grohe* nav sniedzis ieguldījumu ar pietiekamu pievienoto vērtību. Turklāt Komisija, kas arī uzskata, ka *Grohe* ieguldījumam varētu būt bijusi labāka kvalitāte, ir ņēmusi vērā šo faktu, lemjot par konkrētu samazinājumu attiecīgās kategorijas ietvaros."

156 Aplūkojamajā lietā no iepriekšējā punktā izklāstītajiem apstrīdētā lēmuma preambulas apsvērumiem tātad nepārprotami izriet, pirmkārt, ka Komisija izvirzīja četrus pamatus, lai atbalstītu savu secinājumu, ka *Grohe* pieteikums par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu atbilst nosacījumam par būtisku pievienoto vērtību salīdzinājumā ar informāciju, kas pirms tam jau bija Komisijas rīcībā, otrkārt, ka tā ir paskaidrojusi iemeslus, kuru dēļ tā uzskatīja, ka *Grohe* var tikt piešķirts tikai minimālais samazinājums 30 % apmērā, un, treškārt, ka tā ir atbildējusi uz argumentiem, ar kuriem prasītāji mēģināja atspēkot tās secinājumu, ka *Grohe* pieteikumam piemīt būtiska pievienotā vērtība.

157 Saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta otro daļu Komisijai bija pienākums nevis salīdzināt *Grohe* pieteikumā sniegtās informācijas noderīgumu ar tās informācijas noderīgumu, ko iesnieguši prasītāji, bet gan noskaidrot, vai, pirms prasītāji iesniedza savu pieteikumu par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu, informācijai, kuru tai bija sniedzis *Grohe*, bija būtiska pievienotā vērtība salīdzinājumā ar citu informāciju, kas bija Komisijas lietas materiālos minētajā datumā.

158 Līdz ar to ir jākonstatē, ka no šā sprieduma 155. punktā izklāstītajiem apstrīdētā lēmuma motīviem izriet, ka Komisija juridiski pietiekami ir izskatījusi jautājumu par to, vai *Grohe* sniegtā informācija atbilda nosacījumam par būtisku pievienoto vērtību, pirms prasītāji iesniedza savu pieteikumu.

159 Tādēļ prasītāju pirmais iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

160 Šajā ziņā ir jānorāda, ka prasītāji ir lūguši Vispārējo tiesu, veicot pierādījumu savākšanas pasākumus, uzdot Komisijai iesniegt iekšējos dokumentus, kuros tā izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ tieši prasītāji, nevis *Grohe* ir tikuši atzīti par otro uzņēmumu, kas sniedzis informāciju ar būtisku pievienoto vērtību, vai konstatēt, ka Komisija nav pienācīgi izskatījusi šo jautājumu. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka no šā sprieduma 144. punktā atgādinātā 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izriet, ka Komisijai bija pienākums nevis veikt prasītāju un *Grohe* pieteikumu salīdzinošu novērtēšanu, bet gan tikai konstatēt, vai brīdī, kad prasītāji iesniedza savu pieteikumu, *Grohe* pieteikums jau atbilda nosacījumam par būtisku pievienoto vērtību, ņemot vērā informāciju, kas minētajā datumā bija Komisijas rīcībā. Šajos apstākļos prasītāju lūgums ir jānoraida kā neiedarbīgs, jo jebkurā gadījumā tas nevar atspēkot šā sprieduma 158. punktā ietverto konstatējumu.

161 Otrkārt, runājot par prasītāju iebildumu, saskaņā ar kuru Komisija esot kļūdaini uzskatījusi, ka *Grohe* pieteikumam bija būtiska pievienotā vērtība, pirmām kārtām nav strīda par to, ka prasītāji savu pieteikumu par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu iesniedza 2004. gada 19. novembrī. Tāpat ir skaidrs, ka, tikai pamatojoties uz informāciju, ko *Grohe* iesniedza Komisijai 2004. gada 15. un 17. novembrī, būtu jāizvērtē jautājums, vai minētajai informācijai bija būtiska pievienotā vērtība, pirms prasītāji 2004. gada 19. novembrī iesniedza savu pieteikumu.

162 Otrām kārtām, runājot par prasītāju lūgumu Vispārējai tiesai atzīt iebildumu raksta 35. un 37. pielikumu par nepieņemamiem, jo saskaņā ar judikatūru lietas dalībnieku argumentiem esot obligāti jābūt ietvertiem pašā procesuālo rakstu tekstā, nevis pielikumos, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 21. pantu un Vispārējās tiesas Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktu, kaut arī atsevišķos jautājumos prasības pieteikumu – tāpat kā citus procesuālos rakstus, ar kuriem apmainās lietas dalībnieki tiesvedībā Vispārējā tiesā, – var pamatot un papildināt, atsaucoties uz noteiktām teksta daļām tam pievienotajos materiālos, vispārīga atsauce uz citiem dokumentiem, pat ja tie ir pievienoti prasības pieteikumam vai citam procesuālajam rakstam, nevar kompensēt galveno juridisko argumentu, kam ir jābūt ietvertiem prasības pieteikumā vai citā procesuālajā rakstā, neesamību (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2007. gada 17. septembra spriedumu lietā T-201/04 *Microsoft*/Komisija, Krājums, II-3601. lpp., 94. un 95. punkts).

163 Aplūkojamajā lietā ir jānorāda, ka iebildumu raksta 35. un 37. pielikumā Komisija sniedza divas tabulas, kurās tā norādīja iemeslus, kuru dēļ tā attiecībā uz katru no 2004. gada 15. un 17. novembrī *Grohe* iesniegtajiem dokumentiem uzskata, ka tiem ir vai nav būtiskas pievienotās vērtības salīdzinājumā ar dokumentiem, kas bija tās rīcībā pirms tam. Kā Komisija pareizi norāda, šīs tabulas pamato un papildina argumentus, ko tā izklāstījusi iebildumu raksta 77., 79., 81. un 82. punktā, kuros, pirmkārt, tā vispārīgā veidā norādīja, ka *Grohe* sniegtajai informācijai ir bijusi būtiska pievienotā vērtība, un, otrkārt, precīzāk paskaidroja iemeslus, kuru dēļ tā bija secinājusi, ka *Grohe* sniegtie dokumenti ļāvuši tai apstiprināt tās lietas materiālos esošos pierādījumus un ka tiem tātad ir bijusi būtiska pievienotā vērtība.

164 Līdz ar to prasītāju lūgums Vispārējai tiesai atzīt iebildumu raksta 35. un 37. pielikumu par nepieņemamiem ir jānoraida.

165 Trešām kārtām ir jākonstatē, ka no iebildumu raksta 35. un 37. pielikumā ietvertajām tabulām, kā Komisija to atzinusi apstrīdētā lēmuma preambulas 1279. apsvērumā (skat. šā sprieduma 155. punktu), izriet, ka ļoti daudzi no 2004. gada 15. un 17. novembrī *Grohe* iesniegtajiem dokumentiem nevar tikt uzskatīti par tādiem, kam ir būtiska pievienotā vērtība, jo tie jau bija Komisijas rīcībā vai nu tādēļ, ka šī informācija tika iegūta Komisijas veikto pārbaužu [uz vietas] rezultātā, vai arī tādēļ, ka Komisijai tos jau bija iesniedzis *Masco*. Tāpat – pretēji Komisijas apgalvojumiem – ir taisnība, ka daudzi no *Grohe* iesniegtajiem dokumentiem, tādi kā vēstules ar aicinājumu piedalīties Vācijas apvienības *AGSI* vai apvienības *Euroitalia* sanāksmēs, arī nevar tikt uzskatīti par tādiem, kam ir būtiska pievienotā vērtība, jo šie dokumenti varēja tikt iegūti atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. pantam (skat. šā sprieduma 152. punktā minēto judikatūru) un Komisijas rīcībā jau bija atskaites par šīm sanāksmēm. Tas pats attiecas uz *Grohe* iesniegtajiem dokumentiem, uz kuriem Komisija, lai konstatētu pārkāpumu, apstrīdētajā lēmumā nav balstījusies.

166 Tomēr, neskarot iepriekšējā punktā formulētos konstatējumus, vispirms ir jāsecina, ka tostarp no prasības pieteikuma 28. pielikuma un iebildumu raksta 34. pielikuma izriet, ka savos mutvārdu paziņojumos, ko *Grohe* sniedzis, atbalstot savu pieteikumu par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu, tas, pirmkārt, atzina savu dalību pārkāpumā un, otrkārt, savos paziņojumos apstiprināja Komisijas rīcībā jau esošo informāciju par aizliegtās vienošanās funkcionēšanu un paša *Grohe* dalību aizliegtajā vienošanās Vācijas un Itālijas apvienību ietvaros pietiekami konkrētā veidā, jo norādīja minēto apvienību ietvaros rīkoto sanāksmju datumus, vietas, dalībniekus un tajās apspriestos jautājumus.

167 Turklāt *Grohe* sniedza noteiktu informāciju attiecībā uz pārkāpumu, kas Komisijas rīcībā pirms tam nav bijusi, un ar attiecīgo laiku datētus to apstiprinošus dokumentus. Šo konstatējumu apstiprina divas sanāksmes.

168 Pirmkārt, saistībā ar Itāliju, runājot par 2002. gada 19. jūlija *Michelangelo* sanāksmi, uz kuru *Grohe* norāda savos 2004. gada 17. novembrī iesniegtajos dokumentos, tas precizēja, ka dalībnieki bija apmainījušies ar detalizētu informāciju par individuāliem pārdevumu apjomiem un tirgus daļām, un pierādīja šo faktu, sniedzot Komisijai pierādījumus par minētajām apspriedēm, kas izrietēja no atskaitēm par šīm sanāksmēm. Prasītāju arguments, ka tā ir tikai viena no *Euroitalia* un *Michelangelo* ietvaros rīkotajām 65 sanāksmēm un ka Komisijas rīcībā jau bija pietiekama informācija, lai sodītu aizliegto vienošanos Itālijā attiecībā uz sanitārtehnikas izstrādājumiem, neietekmē konstatējumu, ka šie pierādījumi atviegloja Komisijas uzdevumu, ļaujot tai palielināt to pierādījumu skaitu, uz kuriem tā varētu balstīties, lai sodītu pārkāpumu.

169 Otrkārt, saistībā ar Vāciju, runājot par 2004. gada 14. jūlija *AGSI* sanāksmi, Komisija norāda, ka tikai *Grohe* iesniegtā tabula ir ļāvusi tai izdarīt precīzus konstatējumus par informācijas apmaiņu, kas tostarp attiecās uz nākotnes cenu paaugstinājumiem 2005. gadā. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, lai gan no apstrīdētā lēmuma 221. zemsvītras piezīmes izriet, ka Komisijai pirms tam jau bija citi pierādījumi, kas ļāva konstatēt pārkāpumu, tomēr prasītāji nav apstrīdējuši faktu, ka neviens dokumentārs pierādījums nebija tik labi detalizēts, un tādējādi Komisijas spēja sniegt pierādījumus par aizliegtās vienošanās funkcionēšanu līdz ar to ir palielinājusies.

170 Ņemot vērā šā sprieduma 165.–169. punktā minētos apsvērumus, ir jākonstatē, ka pretēji tam, ko prasītāji apgalvo savos procesuālajos rakstos un ir norādījuši tiesas sēdē, *Grohe* sniegtajai informācijai – to izvērtējot kopumā – ir bijusi būtiska pievienotā vērtība, kas deva Komisijai pamatu piešķirt *Grohe* naudas sodu samazinājumu.

171 Prasītāju arguments, ka no Komisijas 2002. gada 11. jūnija Lēmuma 2004/138/EK par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu (Lieta COMP/36.571/D-1, Austrijas bankas – "club Lombard") (OV 2004, L 56, 1. lpp.) preambulas 550. apsvēruma izrietot, ka pieteikumam par naudas soda samazināšanu atbilstoši paziņojumam par sadarbību būtiska pievienotā vērtība var būt tikai tad, ja attiecīgais uzņēmums ziņo par jauniem faktiem, kas līdz šim Komisijai nav bijuši zināmi, un sniedz paskaidrojumus, kas palīdz šai iestādei gūt priekšstatu par pārkāpumu, ir jānoraida kā nepamatots. Proti, ja uzņēmuma sniegtā informācija par pārkāpuma faktiem, kurus Komisija jau zināja, ļauj tai pierādīt faktus, kurus tā citādāk nebūtu varējusi sodīt, šādai informācijai ir būtiska pievienotā vērtība. Šāda apstiprināšana, kas atšķiras no tās, kura aprakstīta šā sprieduma 151. punktā, ir noderīga Komisijai saistībā ar aizliegtās vienošanās sodīšanu. Šajos apstākļos tas vien, ka uzņēmums neinformē Komisiju par tādiem faktiem, ko tā līdz šim nebija zinājusi, tātad nevar atspēkot konstatējumu, ka uzņēmuma īstenotajai sadarbībai tomēr ir bijusi būtiska pievienotā vērtība.

172 Tādēļ prasītāju trešais prasības pamats ir jānoraida kā nepamatots.

4. *Par ceturto prasības pamatu saistībā ar 2006. gada pamatnostādņu piemērošanu ar atpakaļejošu spēku*

173 Prasītāji būtībā apgalvo, ka, uz aplūkojamās lietas apstākļiem attiecinot 2006. gada pamatnostādnes tā vietā, lai uz tiem attiecinātu Pamatnostādnes sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "1998. gada pamatnostādnes"), kas bija spēkā prasītāju pieteikuma iesniegšanas brīdī, esot ticis pārkāpts atpakaļejoša spēka aizlieguma princips, kāds tas apstiprināts judikatūrā, kā arī Pamattiesību hartas 49. panta 1. punkts un Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 7. pants.

174 Komisija iebilst pret šo argumentāciju.

175 Saskaņā ar judikatūru krimināltiesību normu atpakaļejoša spēka aizlieguma princips, kāds tas izriet no Pamattiesību hartas 49. panta, ir piemērojams ikvienā administratīvajā procesā, kura iznākumā var tikt uzlikts sods atbilstoši Līgumā ietvertajām konkurences tiesību normām (šajā ziņā skat. Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 202. punkts), un ļauj iebilst pret normas, ar kuru noteikts pārkāpums, jaunās interpretācijas piemērošanu ar atpakaļejošu spēku, ja šīs interpretācijas rezultātu nebija iespējams saprātīgi paredzēt brīdī, kad tika izdarīts pārkāpums (šajā ziņā skat. pēc analoģijas iepriekš 140. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone*/Komisija, 87.–89. punkts un tajos minētā judikatūra, un Vispārējās tiesas 2012. gada 2. februāra spriedumu lietā T-83/08 *Denki Kagaku Kogyo* un *Denka Chemicals*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 120. punkts). Ir nospriests, ka, lai kontrolētu šā principa ievērošanu, ir jāpārbauda, vai konkrēto grozījumu bija iespējams saprātīgi paredzēt brīdī, kad tika izdarīti attiecīgie pārkāpumi (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 224. punkts). Paredzamības jēdziena tvērums lielā mērā ir atkarīgs no attiecīgā teksta satura, no jomas, uz kuru tas attiecas, kā arī no tā adresātu skaita un statusa. Likuma paredzamība nav pretrunā tam, ka attiecīgā persona ir spiesta izmantot profesionālus padomus, lai saprātīgi – lietā pastāvošajos apstākļos – novērtētu, kādas sekas attiecīgais akts varētu radīt. Šo gadījumu it īpaši var attiecināt uz profesionāļiem, kas pieraduši, ka, veicot savus pienākumus, viņiem jārīkojas ar lielu piesardzību. Tādējādi var sagaidīt, ka viņi būs īpaši uzmanīgi, novērtējot riskus, kas saistīti ar šādu darbību (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 219. punkts).

176 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka konkurences tiesību normu, kas izriet no Regulas Nr. 1/2003 noteikumiem, efektīva piemērošana prasa, lai Komisijai, ievērojot minētās regulas 23. panta 2. punktā paredzētās robežas, jebkurā brīdī būtu iespēja paaugstināt naudas sodu līmeni, ja tas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu konkurences politikas īstenošanu. No iepriekš minētā izriet, ka uzņēmumi, kas iesaistīti administratīvajā

procesā, kura rezultātā var tikt uzlikts naudas sods, nevar tiesiski paļauties ne uz to, ka Komisija nepārsniegs iepriekš piemēroto naudas sodu līmeni, ne arī uz to aprēķināšanas metodi, bet, tieši pretēji, minētajiem uzņēmumiem ir jāņem vērā iespēja, ka Komisija jebkurā brīdī var nolemt palielināt naudas sodu līmeni salīdzinājumā ar to, kurš bija piemērojams iepriekš, vai nu paaugstinot naudas sodu līmeni līdz ar naudas sodu noteikšanu individuālos lēmumos, vai arī piemērojot konkrētiem gadījumiem tādas vispārpiemērojamas rīcības normas kā pamatnostādnes (iepriekš 175. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 227.–230. punkts, un iepriekš 140. punktā minētais spriedums lietā *Groupe Danone*/Komisija, 90. un 91. punkts).

177 Šajā lietā, pirmkārt, ir jākonstatē, kā 2006. gada pamatnostādnes iekļaujas ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. un 3. punktu paredzētajā tiesību ietvarā, ka tās ir devušas ieguldījumu no šīs tiesību normas izrietošās Komisijas rīcības brīvības īstenošanas robežu precizēšanā un ka atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktam ar 2006. gada pamatnostādņu 32. punktu katram uzņēmumam vai uzņēmumu apvienībai, kas piedalās pārkāpumā, uzliktā naudas soda galīgā summa ir ierobežota ar 10 % no kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā.

178 Otrkārt, ir jānorāda, ka, pat ja nepastāv tieši izteikta tiesību norma par 1998. gada pamatnostādņu periodisku pārskatīšanu, prasītājiem, ņemot vērā pastāvošo judikatūru, ir bijis jāņem vērā iespēja, ka pēc tam, kad pārkāpums jau ir izdarīts, Komisija nolems pieņemt un piemērot jaunas pamatnostādnes naudas sodu apmēra noteikšanai (iepriekš 175. punktā minētais spriedums lietā *Denki Kagaku Kogyo* un *Denka Chemicals*/Komisija, 116. punkts).

179 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka 2006. gada pamatnostādnes, it īpaši tajās ietvertā jaunā naudas sodu apmēra aprēķina metode, ja pieņemtu, ka attiecībā uz uzliekamo naudas sodu līmeni tā radītu smagākas sekas, tajā laikā, kad konstatētais pārkāpums tika izdarīts, tādiem uzņēmumiem kā prasītāji bija saprātīgi paredzamas, un ka, apstrīdētajā lēmumā 2006. gada pamatnostādnes piemērojot pārkāpumam, kas tika izdarīts pirms to pieņemšanas, Komisija nav pārkāpusi atpakaļejošā spēka aizlieguma principu (šajā ziņā skat. iepriekš 175. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 231. un 232. punkts, un Tiesas 2006. gada 18. maija spriedumu lietā C-397/03 P *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, Krājums, I-4429. lpp., 25. punkts).

180 Abi prasītāju argumenti par to, ka aplūkojamajā lietā 2006. gada pamatnostādņu piemērošana ar atpakaļejošu spēku neesot bijusi paredzama, nevar atspēkot iepriekšējā punktā izdarīto konstatējumu.

181 Pirmkārt, prasītāji norāda, ka, lai gan pirms 1998. gada pamatnostādņu pieņemšanas uzņēmumiem nevarēja būt tiesiskā paļāvība uz to, ka naudas sodu noteikšanas metode paliks negrozīta, situācija esot mainījusies līdz ar minēto pamatnostādņu pieņemšanu, ņemot vērā lielāku svarīgumu, kas 2006. gada pamatnostādnēs piešķirts ilguma kritērijam. Tomēr ir jākonstatē, ka, tā kā nevienā 1998. gada pamatnostādņu normā nav norādīts, ka tās netiks grozītas, lai nodrošinātu Savienības konkurences tiesību normu efektīvu piemērošanu, prasītājiem nevarēja būt šajā ziņā nekādas tiesiskas paļāvības, tostarp uz to, ka, pieņemot jaunās pamatnostādnes, aizliegtās vienošanās ilguma kritērijam netiks piešķirts lielāks svarīgums naudas soda apmēra noteikšanā. Tādēļ šis prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

182 Otrkārt, prasītāji norāda, ka tiem bija tiesiska paļāvība uz to, ka konkrētās lietas faktiem tiks piemērotas 1998. gada pamatnostādnes, jo, pirmām kārtām, tie iesniedza savu pieteikumu uzreiz pēc tam, kad Tiesa bija apstiprinājusi 1998. gada pamatnostādņu tiesiskumu iepriekš 175. punktā minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, un, otrām kārtām, Komisija pieņēma paziņojumu par iebildumiem tikai pēc diviem gadiem pēc pārbaužu [uz vietas] veikšanas. Šajā ziņā ir jānorāda, ka šie divi argumenti nekādi neietekmē šā sprieduma 176. un 177. punktā minēto konstatējumu, saskaņā ar kuru bija pietiekami paredzams, ka Komisija pielāgos naudas sodu līmeni savas politikas vajadzībām un tātad konkrētās lietas faktiem piemēros 2006. gada pamatnostādnes. Šie argumenti līdz ar to ir jānoraida kā neiedarbīgi.

183 Līdz ar to ceturtais prasības pamats ir jānoraida pilnībā.

184 Pirmkārt, ņemot vērā prasītāju izvirzīto četru prasības pamatu novērtējumu, no vienas puses, ir daļēji jāapmierina pirmais prasības pamats un, tā kā Komisijas šajā ziņā pieļautā kļūda skar pašu pārkāpuma (šajā lietā aplūkojamās aizliegtās vienošanās) konstatējumu, ir daļēji jāatceļ apstrīdētā lēmuma 1. panta 1. punkta 3. un 4. apakšpunkts šā sprieduma 128. punktā minētā iemesla dēļ. No otras puses, ir jānosaka sekas, kas izriet no šī prettiesiskuma, attiecībā uz prasītajiem uzlikto naudas sodu apmēru – izskatot prasītāju prasījumus par grozīšanu. Otrkārt, ir jāapmierina, no vienas puses, otrais prasības pamats šā sprieduma 138. punktā minētā iemesla dēļ un, no otras puses, ir jānosaka sekas, kas izriet no šī prettiesiskuma, attiecībā uz naudas soda apmēru – izskatot prasītāju prasījumus par grozīšanu. Treškārt, pārējā daļā atcelšanas prasījumi ir jānoraida.

B – *Par pakārtoti izvirzītajiem prasījumiem samazināt prasītājiem uzlikto naudas sodu apmēru*

185 Ņemot vērā otro prasījumu, ar kuru prasītāji lūdz Vispārējo tiesu samazināt tiem uzlikto naudas sodu apmēru (skat. šā sprieduma 26. punktu), Vispārējai tiesai, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, ir jāizskata, pirmkārt, šā sprieduma 128. un 139. punktā minēto Komisijas kļūdu sekas attiecībā uz prasītājiem uzliktā naudas soda apmēra noteikšanu un, otrkārt, pārējie argumenti, ko prasītāji izvirzījuši, lūdzot Vispārējo tiesu samazināt tiem uzlikto naudas sodu apmēru.

1. *Par Komisijas pieļauto kļūdu sekām attiecībā uz naudas sodu apmēru*

186 Lai gan pamatnostādnes neierobežo Savienības tiesas veicamo naudas soda novērtēšanu tad, ja tā lemj, īstenojot savu neierobežoto kompetenci (Vispārējās tiesas 2005. gada 27. jūlija spriedums apvienotajās lietās no T-49/02 līdz T-51/02 *Brasserie nationale* u.c./Komisija, Krājums, II-3033. lpp., 169. punkts), konkrētās lietas apstākļos Vispārējā tiesa uzskata par lietderīgu, veicot naudas soda apmēra pārrēķināšanu, pamatoties uz pamatnostādnēm, tostarp tādēļ, ka tās ļauj ņemt vērā visus elementus, kuriem ir nozīme konkrētajā lietā, un uzlikt visiem uzņēmumiem, kas piedalījušies konstatētajā pārkāpumā, samērīgus naudas sodus.

187 Aplūkojamajā lietā ir jāpārrēķina pirmām kārtām naudas soda apmērs saistībā ar šā sprieduma 128. punktā minēto kļūdu, kas attiecas uz Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem izdarīto pārkāpumu, un otrām kārtām galīgais uzliekamā naudas soda apmērs, tostarp ņemot vērā šā sprieduma 139. punktā norādīto kļūdu.

188 Pirmām kārtām, runājot par naudas sodu, ko Komisija varēja uzlikt prasītājiem, ņemot vērā vienīgi to dalību pārkāpumā Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, pirmkārt, atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 13. punktam – un kā Komisija to pareizi norādījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 1200. apsvērumā – ir jāņem vērā attiecīgā uzņēmuma apgrozījums pēdējā gadā pirms tā piedalīšanās pārkāpumā. Tā kā pēdējais gads pirms prasītāju piedalīšanās pārkāpumā Itālijā keramikas izstrādājumu tirgū bija 2000. gads, ir jāņem vērā minētajā gadā realizētais prasītāju apgrozījums šajā tirgū attiecībā uz minētajiem izstrādājumiem. Šis apgrozījums, ko prasītāji Vispārējai tiesai paziņojuši, atbildot uz tās veiktajiem procesa organizatoriskajiem pasākumiem, un attiecībā uz ko Komisija, arī atbildot uz procesa organizatoriskajiem pasākumiem, ir norādījusi, ka tā neapstrīd šo skaitļu patiesumu, ir EUR 210 461 486. Līdz ar to naudas soda noteikšanas mērķiem ir jāņem vērā šis apgrozījums, nevis apgrozījums EUR 191 641 141 apmērā, kas norādīts apstrīdētā lēmuma C tabulā un ko prasītāji realizējuši 2003. gadā.

189 Otrkārt, runājot par apgrozījuma procentuālo daļu, kas jāņem vērā saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 23. un 25. punktu, šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka prasītāju dalības aizliegtajā vienošanās ilgums ir bijis liels, jo tostarp nav strīda par to, ka Austrijā tie piedalījās pārkāpumā attiecībā uz sanitārtehnikas izstrādājumiem 10 gadus un 3 mēnešus un attiecībā uz keramikas izstrādājumiem – 9 gadus un 8 mēnešus. Tālāk aizliegtā vienošanās, kurā tie piedalījušies, ir jāatzīst

par sevišķi smagu, jo tā izpaudās kā cenu paaugstinājumu koordinācijas īstenošana attiecībā uz vairākām precēm vairākās dalībvalstīs. Ar šiem elementiem vien pietiek, lai secinātu, ka – līdzīgi tam, kā to izdarījusi Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1220. un 1225. apsvērumā, – ir jāpiemēro 15 % likme, lai aprēķinātu pirmām kārtām 2006. gada pamatnostādņu 21.–23. punktā paredzēto naudas soda pamatsummu un otrām kārtām pēc tam, kad tiks piemērots reizinātājs saistībā ar pārkāpuma ilgumu (skat. šā sprieduma 190. punktu), minēto pamatnostādņu 25. punktā paredzēto papildu summu preventīvās iedarbības nodrošināšanai.

190 Treškārt, tā kā Itālijā saistībā ar keramikas izstrādājumiem izdarītais pārkāpums ilga 11 mēnešus, nevis 11 gadus un 7 mēnešus, atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 24. punktam pamatsumma ir jāreizina ar reizināšanas koeficientu 0,92, nevis 11,58, kuru Komisija bija norādījusi apstrīdētā lēmuma D tabulā.

191 Ņemot vērā šā sprieduma 188.–190. punktā izklāstītos apsvērumus, naudas sods, kas uzliekams prasītājiem saistībā ar pārkāpumu Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, noapaļojot uz leju, ir EUR 60 612 000, nevis EUR 360 000 000, ko Komisija bija norādījusi apstrīdētā lēmuma E tabulā. Proti, šī summa EUR 60 612 000 apmērā ir šāda aprēķina rezultāts: [(210 461 486 x 15 %) x 0,92] + (210 461 486 x 15 %).

192 Otrām kārtām, ņemot vērā iepriekšējā punktā sniegto aprēķinu, kā arī iepriekš 139. punktā izdarīto konstatējumu, ka Komisija nedrīkstēja uzlikt prasītājiem naudas sodu par Beļģijā un Francijā izdarītajiem pārkāpumiem attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, kopējā uzliekamā naudas soda summa, pirms tiks piemērots 30 % samazinājums atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, ir EUR 171 812 000, nevis EUR 479 730 000 (skat. apstrīdētā lēmuma G tabulu), kura bija samazināta līdz EUR 465 844 000, lai ņemtu vērā robežvērtību 10 % apmērā no prasītāju apgrozījuma (skat. apstrīdētā lēmuma F tabulu). Proti, šī summa EUR 171 812 000 apmērā atbilst naudas sodiem, kas uzlikti par pārkāpumiem, kuri ir saistīti, no vienas puses, ar keramikas izstrādājumiem Vācijā (EUR 5 700 000, šo summu prasītāji nav apstrīdējuši), Itālijā (EUR 60 612 000) un Austrijā (EUR 2 700 000, šo summu prasītāji nav apstrīdējuši) un, no otras puses, ar sanitārtehnikas izstrādājumiem Vācijā (EUR 9 600 000), Itālijā (EUR 90 000 000) un Austrijā (EUR 3 200 000). Tā kā Komisija ir piešķīrusi 30 % naudas soda samazinājumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, kopējā naudas soda summa saistībā ar prasītāju izdarīto pārkāpumu tātad ir EUR 122 711 400, nevis EUR 326 091 196, kā norādīts apstrīdētā lēmuma H tabulā.

193 Vispārējā tiesa uzskata par lietderīgu, īstenojot tās neierobežoto kompetenci, sadalīt starp prasītājiem šādā veidā pārrēķināto kopējo naudas soda summu, t.i., EUR 122 711 400, ievērojot divus tālāk norādītos principus. Pirmkārt, naudas sodi, ko Komisija norādījusi apstrīdētā lēmuma 2. panta 3. punkta c), d) un f) līdz i) apakšpunktā nav jāgroza, jo prasītāji nav pierādījuši, ka minētajos apakšpunktos norādītajiem uzņēmumiem uzliktie naudas sodi būtu prettiesiski vai neatbilstoši. Šī iemesla dēļ naudas soda summa, kas sadalāma starp *Trane*, *Wabco Europe* un *Ideal Standard Italia*, ir EUR 113 005 480 (jeb 122 711 400 – 1 519 000 – 5 575 920 – 2 611 000). Otrkārt, ne no prasītāju argumentiem, ne no Vispārējās tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet, ka sadales koeficienti, ko apstrīdētajā lēmumā izmantojusi Komisija, lai individuāli vai solidāri uzliktu naudas sodus *Trane*, *Wabco Europe* un *Ideal Standard Italia*, būtu neatbilstoši. Tādēļ Vispārējā tiesa secina, ka ir jāuzliek šādi naudas sodi: pirmkārt, *Trane* EUR 92 664 493 apmērā (nevis apstrīdētā lēmuma 2. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētie EUR 259 066 294), otrkārt, solidāri *Wabco Europe* un *Trane* EUR 15 820 767 apmērā (nevis apstrīdētā lēmuma 2. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētie EUR 44 995 552) un, treškārt, solidāri *Ideal Standard Italia*, *Wabco Europe* un *Trane* EUR 4 520 220 apmērā (nevis apstrīdētā lēmuma 2. panta 3. punkta e) apakšpunktā paredzētie EUR 12 323 430).

2. *Par papildu argumentiem, ko prasītāji izvirzījuši, pamatojot savu prasību samazināt naudas sodu apmēru*

194 Prasītāji izvirza divus papildu argumentus, lai pamatotu savu prasību grozīt tiem uzlikto naudas sodu apmēru.

195 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru pirmām kārtām, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, Vispārējai tiesai pašai ir jāveic novērtējums, ņemot vērā visus lietas apstākļus un ievērojot vispārējos Savienības tiesību principus, tādus kā samērīguma princips (šajā ziņā skat. iepriekš 28. punktā minēto spriedumu lietā *Romana Tabacchi*/Komisija, 179. un 280. punkts) vai arī vienlīdzīgas attieksmes princips (iepriekš 149. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Erste Group Bank* u.c./Komisija, 187. punkts).

196 Otrām kārtām neierobežotas kompetences īstenošana nav pielīdzināma pārbaudei pēc savas ierosmes. Līdz ar to, izņemot absolūtus pamatus, kas Savienības tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes, piemēram, apstrīdētā lēmuma pamatojuma neesamību vai nepietiekamību, prasītājs ir tas, kuram ir jāizvirza pamati pret šo lēmumu un jāiesniedz pierādījumi, lai pamatotu šos pamatus (šajā ziņā skat. iepriekš 28. punktā minēto spriedumu lietā *Chalkor*/Komisija, 64. punkts).

197 Pirmkārt, prasītāji lūdz Vispārējo tiesu samazināt tiem uzlikto naudas sodu apmēru, ņemot vērā sadarbības, ko tie izrādījuši attiecībās ar Komisiju, kvalitāti. Konkrēti, tie uzsver, ka bija iesnieguši savu pieteikumu ļoti ātri pēc pārbaudēm [uz vietas], ka minētā pieteikuma kvalitāte, lai gan tas tika iesniegts tikai dažas dienas pēc *Grohe* pieteikuma iesniegšanas dienas, ir daudz labāka nekā šī pēdējā uzņēmuma pieteikumam, tostarp tādēļ, ka prasītāju pieteikums ietvēra vairāk nekā 130 dokumentus, un ka Vispārējai tiesai nevajadzētu dot priekšroku un veicināt pieteikuma iesniegšanas ātrumu par sliktu tā kvalitātei.

198 Aplūkojamajā lietā Vispārējā tiesa uzskata, ka neviens no prasītāju izvirzītajiem iemesliem, kas izklāstīti šā sprieduma 197. punktā, neattaisno tāda papildu samazinājuma piešķiršanu par labu prasītājiem, ar ko kopējā naudas soda summa tiktu samazināta nevis par 30 %, bet gan par 50 %. Proti, no vienas puses, Komisija ir ņēmusi vērā šos iemeslus, izvērtējot prasītāju un *Grohe* pieteikumu relatīvo noderīgumu. Tieši to pieteikuma iesniegšanas ātruma un tā kvalitātes dēļ prasītāji saņēma samazinājumu par 30 %, lai gan tie ir bijuši tikai trešais – pēc *Masco* un *Grohe* – uzņēmums, kas iesniedza Komisijai pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību. No otras puses, naudas soda samazinājums, ko Komisija piešķīrusi prasītājiem, aplūkojamajā lietā atbilst mērķim mudināt uzņēmumus īsākajā laikā iesniegt cik vien iespējams pilnīgākus pieteikumus par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu. Šajos apstākļos 30 % samazinājuma piešķiršana gan *Grohe*, gan prasītajiem ir jāatzīst par taisnīgu. Proti, lai gan prasītāji bija nedaudz lēnāki nekā *Grohe* sava pieteikuma iesniegšanā, to pieteikums savukārt piedāvāja vairāk elementu ar būtisku pievienoto vērtību nekā *Grohe* pieteikums.

199 Prasītāju arguments, ka Komisija esot "akceptējusi" to argumentus, saskaņā ar kuriem Vispārējai tiesai būtu jāpiešķir tiem naudas soda samazinājums par 50 %, jo Komisija iebildumu rakstā neesot apstrīdējusi prasītāju šajā ziņā izteiktos prasījumus, nav pārliecinošs. Pirmām kārtām, lai gan ir taisnība, ka iebildumu rakstā Komisija nav atbildējusi konkrēti uz prasītāju lūgumu samazināt naudas sodu, Vispārējai tiesai īstenojot savu neierobežoto kompetenci, tomēr Komisija ir lūgusi noraidīt trešo prasības pamatu, kas ietver prasītāju lūgumu samazināt naudas sodu to sadarbības ar Komisiju dēļ. Otrām kārtām jebkurā gadījumā apstāklis, ka Komisija nav apstrīdējusi prasītāju argumentus, nevar būt saistošs Vispārējai tiesai saistībā ar tās neierobežotās kompetences īstenošanu.

200 Līdz ar to ir jānoraida pirmais prasītāju lūgums piešķirt papildu samazinājumu to sadarbības ar Komisiju dēļ.

201 Otrkārt, prasītāji lūdz samazināt naudas sodu tādēļ, ka brīdī, kad tie bija nolēmuši iesniegt savu pieteikumu par naudas soda samazināšanu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, 1998. gada pamatnostādnēs bija paredzēti mazāki naudas sodi nekā tie, kas izriet no 2006. gada pamatnostādņu piemērošanas ar atpakaļejošu spēku.

202 Komisija iebilst pret šo argumentāciju.

203 Šajā ziņā Vispārējā tiesa konstatē, kas neviens elements no lietas materiāliem neļauj secināt, ka naudas soda summas, kādas tas ir pārrēķinātas un noteiktas šā sprieduma 198. punktā, būtu neatbilstošas, ņemot vērā, no vienas puses, prasītāju izdarītā pārkāpuma smagumu un ilgumu un, no otras puses, nepieciešamību uzlikt prasītājiem naudas sodus apmērā, kas nodrošina preventīvo iedarbību.

204 Šajos apstākļos otrais prasītāju lūgums ir jānoraida.

205 Līdz ar to ir jāgroza apstrīdētā lēmuma 2. panta 3. punkta a), b) un e) apakšpunkts atbilstoši tam, kas norādīts šā sprieduma 193. punktā, un jānoraida pārējā daļā prasītāju prasījumi par naudas sodu apmēra samazināšanu.

206 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, atbilstoši Vispārējās tiesas konstatējumiem, kas ietverti šā sprieduma 184. un 204. punktā, pirmkārt, ir daļēji jāatceļ apstrīdētā lēmuma 1. panta 1. punkta 3. un 4. apakšpunkts iepriekš 184. punktā minētā iemesla dēļ, otrkārt, jāgroza apstrīdētā lēmuma 2. panta 3. punkta a), b) un e) apakšpunkts, kā norādīts iepriekš 193. punktā, un, treškārt, jānoraida prasība pārējā daļā.

Par tiesāšanās izdevumiem

207 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 3. punktam, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Vispārējā tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

208 Tā kā šajā gadījumā prasība tikusi daļēji apmierināta, lietas apstākļi būtu taisnīgi novērtēti, nospriežot, ka Komisija sedz savus, kā arī atlīdzina pusi no prasītāju tiesāšanās izdevumiem. Prasītāji tātad sedz pusi no saviem tiesāšanās izdevumiem paši.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtā palāta)

nospriež:

1) atcelt Komisijas 2010. gada 23. jūnija Lēmuma C(2010) 4185, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar LESD 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39092 – Vannas istabu aprīkojums [un armatūra]) 1. panta 1. punkta 3. un 4. apakšpunktu, ciktāl tajos Eiropas Komisija atzina *Trane Inc.*, *Wabco Europe* un *Ideal Standard Italia Srl* par vainīgiem pārkāpumā, kas ir saistīts ar aizliegto vienošanos Itālijas keramikas izstrādājumu tirgū laikposmā, kurš neietver periodu no 2000. gada 12. maija līdz 2001. gada 9. martam;

2) ar Lēmuma C(2010) 4185, galīgā redakcija, 2. panta 3. punkta a) apakšpunktu *Trane* uzliktā naudas soda summa ir EUR 92 664 493;

3) ar Lēmuma C(2010) 4185, galīgā redakcija, 2. panta 3. punkta b) apakšpunktu *Wabco Europe* un *Trane* solidāri uzliktā naudas soda summa ir EUR 15 820 767;

4) ar Lēmuma C(2010) 4185, galīgā redakcija, 2. panta 3. punkta e) apakšpunktu *Ideal Standard Italia*, *Wabco Europe* un *Trane* solidāri uzliktā naudas soda summa ir EUR 4 520 220;

5) pārējā daļā prasību noraidīt;

6) Komisija sedz savus, kā arī atlīdzina pusi no *Wabco Europe*, *Wabco Austria GesmbH*, *Trane*, *Ideal Standard Italia* un *Ideal Standard GmbH* tiesāšanās izdevumiem;

7) *Wabco Europe*, *Wabco Austria*, *Trane*, *Ideal Standard Italia* un *Ideal Standard* sedz pusi no saviem tiesāšanās izdevumiem paši.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2013. gada 16. septembrī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture 2

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi 5

Juridiskais pamatojums 6

A – Par galvenajiem prasījumiem daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu 6

1. Par pirmo prasības pamatu – kļūdu naudas soda apmēra noteikšanā, jo esot ņemta vērā prasītāju Itālijas tirgū veikto keramikas izstrādājumu pārdevumu vērtība 6

a) Atgādinājums par judikatūru attiecībā uz LESD 101. panta 1. punkta pārkāpuma esamību un pierādījumiem 7

b) Kopsavilkums par vērtējumiem, kas likuši Komisijai apstrīdētajā lēmumā uzlikt prasītājiem sodu par to dalību pārkāpumā Itālijā 9

c) Pierādījumu, ko Komisija izmantojusi, lai konstatētu laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim Itālijā notikušo pārkāpumu attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, pārbaude 10

Par to, vai prasītāji administratīvā procesa laikā ir apstrīdējuši pārkāpuma esamību Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim 10

Par pierādījumiem, kas norādīti apstrīdētajā lēmumā, lai konstatētu pārkāpumu Itālijā attiecībā uz keramikas izstrādājumiem laikposmā no 1993. gada 15. marta līdz 2004. gada 9. novembrim 12

– Par pierādījumiem par aizliegtās vienošanās attiecībā uz keramikas izstrādājumiem esamību Euroitalia un Michelangelo ietvaros, runājot par sanāksmēm, kurās prasītāji ir bijuši vienīgais šo preču ražotājs uzņēmums 13

– Par pierādījumiem par aizliegtās vienošanās attiecībā uz keramikas izstrādājumiem esamību Euroitalia un Michelangelo ietvaros, runājot par sanāksmēm, kurās prasītāji ir piedalījušies kopā ar citiem minēto izstrādājumu ražotājiem 17

2. Par otro prasības pamatu – par to, ka, nosakot naudas soda apmēru, nav ņemts vērā, ka prasītājiem tika piešķirts daļējs atbrīvojums no naudas sodiem par Beļģijā un Francijā izdarīto pārkāpumu 21

3. Par trešo prasības pamatu – apstākli, ka Komisija esot kļūdaini uzskatījusi, ka prasītāji ir bijuši nevis pirmais, bet tikai otrais uzņēmums, kas sniedza Komisijai pierādījumus ar būtisku pievienoto vērtību 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē 22

4. Par ceturto prasības pamatu saistībā ar 2006. gada pamatnostādņu piemērošanu ar atpakaļejošu spēku 27

B – Par pakārtoti izvirzītajiem prasījumiem samazināt prasītājiem uzlikto naudas sodu apmēru 29

1. Par Komisijas pieļauto kļūdu sekām attiecībā uz naudas sodu apmēru 29

2. Par papildu argumentiem, ko prasītāji izvirzījuši, pamatojot savu prasību samazināt naudas sodu apmēru 31

Par tiesāšanās izdevumiem 32